

VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

ZAKONIK PRAVIC IN DOLŽNOSTI

Načrt nove ustave s cer se ni v javni razpravi, toda razprava o načelih, ki naj jih le-ta vsebuje, se je pravzaprav že začela. O tem govore utemeljive posvetovanj, ki so bila v zadnjih dneh in kjer je bilo rečeno, da je razprava o temi, ki je bila na posvetovanju, pravzaprav najkonkretnější prispevek k razpravi načrta o novi ustavi. Gre za tale posvetovanja:

V minulih dneh je sklical Centralni svet Zveze sindikatov Jugoslavije posvetovanje o urejanju odnosov v delovnih organizacijah s statutom in drugim samoupravnimi akti. Na tem posvetovanju je bilo rečeno, da je osnovni namen, načrta nove ustave, da trdno določi pravice človeka, njegov položaj in njegove obveznosti v proizvodnji in pri delitvi. Z nadaljnjim obdelavo statutarov gospodarskih organizacij je bilo rečeno, konkretno obravnavamo to misel nove ustave.

Nekaj dni nato je bilo drugo posvetovanje, ki ga je sklical Centralni svet Zveze sindikatov Jugoslavije in na katerem je sodelovalo več kot 150 sindikalnih odbornikov, prav tako pa tudi predstavniki Stalne konference mest in sekretariata Zveznega izvršnega sveta za zakonodajo. Družbeno ekonomski odnosi v komuni in izdelava statutarov politično-teritorialnih enot, to je bila tema tega posvetovanja. Rečeno je bilo, da so statuti komun osnovni samoupravni akti politično teritorialnih skupnosti.

Tudi v republiškem merilu se že pripravljamo s to obliko na razpravo o načelih nove ustave. Minuli teden je bilo v Ljubljani posvetovanje s predstavniki okrajnih komisij za statute o vprašanjih v zvezi s pripravo občinskih in okrajnih statutarov. Na njem je bilo rečeno, da bo treba nadaljnje delo v zvezi z izdelavo statutarov nujno povezovati z javno razpravo o osnutku ustave. Zato bo delo na izdelavi statutarov nujno moralo preiti v naslednjo fazo, to je na formuliranje prvih osnutkov statutarov. Le-ti naj bi bili pripravljeni v mesecu avgustu.

Omenjena posvetovanja so torej vsebinsko izredno po-

membna, saj je na njih v razpravi materija — načela, ki jo bo podrobneje obravnaval načrt nove ustave. Toda zadržimo se tokrat ob nekaterih ugotovitvah, kolikšen pomen je pripisan izdelavi statutarov delovnih skupnosti, kot naj bi poslej imenovali gospodarske organizacije. Tovariš Mika Špiljak, podpredsednik Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije je med drugim dejal:

S pripravljanjem zvezne in republiških ustanov ter s pri-

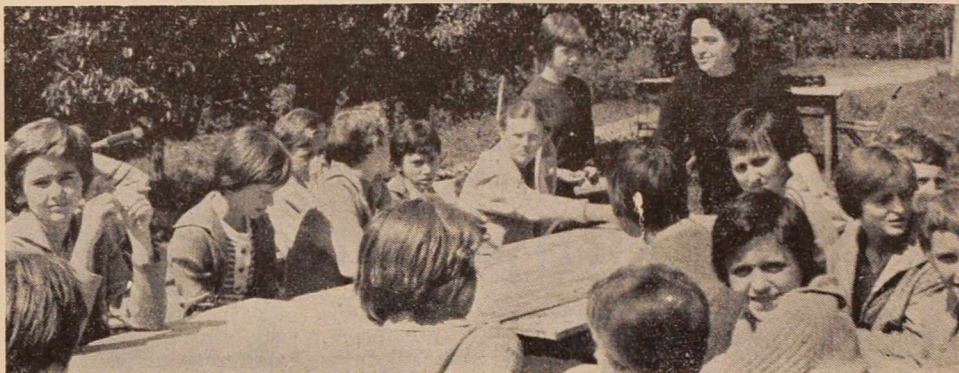
pravami na izdelavo občinskih statutarov se je začel širok proces urejanja in vsklajevanja našega celotnega družbenega sistema v političnem in organizacijsko-pravnem pogledu. To delo seveda ne bi bilo popolno, če ne bi zajemalo tudi ureditve stanja v delovnih organizacijah; prav zaradi tega, čeprav je še vrsta drugih razlogov, je izdelava statutarov delovnih organizacij pomembna in zelo tehtna družbeno-politična naloga in sicer predvsem

(Nadaljevanje na 2 strani)

VESELA VRNITEV

Danes opoldne ob 12,30 bodo odpotovali domov z graške železniške postaje pomurski otroci, ki so tri tedne letovali v Pfeifferhofu pri Gradcu (Andritz). Na letovanju je bilo 38 otrok iz raznih pomurskih občin, z njimi pa so bili tudi trije otroci iz Ljubljane. Letovanje je organizirala republiška zveza prijateljev mladine v okviru izmenjav letovanj z avstrijsko mladino, ki bo letovala ob našem lepem morju.

Na sliki: pred odhodom so otroci zapeli pod vodstvom vzgojiteljice Zinke »Lepo je v naši domovini biti mlad...« (Foto: B. S.)

FRUKTUS NA RAZKRIŽJU

V nekdanjih zadružnih hlevih na Razkrižju si uvozno-iz-

vozno podjetje Fruktus iz Koprca ureja sodobno skladišče za odkupljeno jagodičevje in češnje iz razkriško-štrigovskega sadnega okolja, ki na pr. po količini češenj v ničemer ne zaostaja za prodajo pridelka tolikšno, da je v vaških zbirališčih čakalo na odkup pridelka tudi po deset vozov. Kmetovavci so lahko prodali podjetju ves letošnji pridelek češenj. Tako so jih dnevno odkupili tudi po štiri vagoni. Neposreden odkup pridelka je v tem okolju zelo spodbudil tudi pridelovanje črnega ribeza; krog pridelavcev tega sadeža z visoko vitaminskimi plodovi narašča iz leta v leto. Računajo tudi da bodo že prihodnje leto imeli v okolju okrog 5 ha jagodnih nasadov. Podobne perspektive so tudi za uvajanje sodobnih nasadov kakovostnih češenj. Zato so tudi že po-

vsakem itd.

Pristnost tega podjetja in njegova odkupna aktivnost gospodarsko izredno ugodno vplivata na dohodek prebivalstva v tem okolju in tudi na

njegovo pridelovalno preusmerjanje. Podjetje je letos odkupovalo češnje po 65 din za kg; medtem ko je v prejšnjih letih ostalo na drevju tudi do 50 odst. češenj, je bilo letos zanimanje za prodajo pridelka tolikšno, da je v vaških zbirališčih čakalo na odkup pridelka tudi po deset vozov. Kmetovavci so lahko prodali podjetju ves letošnji pridelek češenj. Tako so jih dnevno odkupili tudi po štiri vagoni. Neposreden odkup pridelka je v tem okolju zelo spodbudil tudi pridelovanje črnega ribeza; krog pridelavcev tega sadeža z visoko vitaminskimi plodovi narašča iz leta v leto. Računajo tudi da bodo že prihodnje leto imeli v okolju okrog 5 ha jagodnih nasadov. Podobne perspektive so tudi za uvajanje sodobnih nasadov kakovostnih češenj. Zato so tudi že po-

vsakem itd.

vsem realna pričakovanja, da se bo razkriško-štrigovski okoliš postopoma odločno vključil v pridelovanje tovrstnega sadja, s tem pa tudi v proizvodno in izvozno pridelovanje podjetja Fruktus.

Nakazani razvoj pa bo imel tudi daljnosežne gospodarske posledice za ves pridelovalni okoliš; ne samo, da bo omogočil tamkajšnjemu prebivalstvu ugodno vnovčevanje pridelka visokorentabilnega sadja po najbližji poti, marveč bo hkrati prav gotovo prinesel tudi ugodne pogoje za to, da bo čez leto iz sedanjega skladišča v bivših zadružnih hlevih nastal sodoben pridelovalni obrat, ki bo nudil prebivalstvu tudi možnosti za novo zaposlitev. Za uresničitev tega smotra pa se lokalni in občinski čimtelji že sedaj zavzemajo.

S. K.

Odprta Pomurska klet

V soboto so v kletnih prostorih hotela Central v Murski Soboti odprli lepo urejeno Pomursko klet. Oprema kleti je stilno dokaj posrečeno prilagojena njenemu namenu: domačnost, ki jo naj občiti gost, ki se bo mudil v njej. Poleg umetno kovanih lustrov, ki ponazorujejo vinsko trto z grozdjem, krasijo lokal tudi domače »pitje« s sončnicami itd. V novo klet je kolektiv vložil doslej okrog 3 milijone din, čeprav to še ni dokončna investicija; notranjo ureditev kleti nameravajo še dopolniti z nekaterimi prijetnimi novostmi.

Direktor gostinskega podjetja Central Rudolf Kekalj nam je ob odprtvi kleti zaupal, da se je kolektiv odločil

za ureditev novega gostinskega objekta predvsem iz dveh razlogov: da bi Murska Sobotica dobila po domače, pa vendar sodobno urejen gostinski lokal in da bi nočitenim gostom omogočili popoln mir po polnoči s selitvijo gostov iz kavarnskih prostorov v novo klet. Kolektiv pa se tudi zaveda, da bo lahko v novo klet privabil obilo gostov le z dobro kapljico in konkurenčnimi cenami. Zato bodo točili le kakovostna sortna vina iz ljutomerskega okolja. Cene nekaterim alkoholnim pijačam pa so znižali že ob odprtvi kleti. Tako so prodajali kakovostno vino, ki velja v kavarni 700 din liter, v njej po 600 dinarjev.

PRIZNANJA 30 NAJBOLJŠIM SOFERJEM

V nedeljo bodo podružnice okrajnega združenja soferjev in avtomobilov priredile skromne slovesnosti v počastitev Dneva soferjev. Ob tej priložnosti bo okrajna komisija za varnost v prometu podelila preko občinskih komisij plakete tridesetim najboljšim soferjem. Razen tega pa so nekatere gospodarske organizacije, zavodi in ustanove že določili primerne zneske, ki jih bodo v obliki nagrad izplačali svojim najboljšim soferjem.

Vseh proslav in povork letos ne bo, pač pa bodo organizirale vse tri podružnice na priporočilo okrajnega združenja tega »ne krajše izlete v naravo. Tako se bodo, na primer, člani soboške podružnice podali z družinskimi člani na izlet k Muri, Radgončani pa se odpravljajo k Negovskemu jezeru.

DELOVNI NAČRT

Okrajna zveza za telesno kulturo si je za letošnje leto zadala obširen delovni program, ki se sestoji iz organizacijskih in strokovnih nalog, prireditev in propagande.

Tako bo OZTK v letošnjem letu organizirala v okrajnem merilu kvalitetno prireditev, na katero bo povabila vrhunške slovenske športnike in telovadce. Na tej akademiji pa bodo sodelovali tudi pomurski športniki in telovadci. Svojo strokovno in finančno pomoč pa bo OZTK nudila okrajnim strokovnim odborom pri izvajanju turnirjev, tek-

movanj in ostalih prireditev. Prav tako pa že sedaj OZTK sodeluje pri izvajanju programa Jugoslovanskih pionirskih iger v letu telesne kulture.

Ena izmed strokovnih nalog okrajne zveze za telesno kulturo bo vloga svetovalca pri gradnji športnih objektov, po svojih močeh bo posredovala načrte za te objekte, se borila za sklade za telesno vzgojo pri občinskih ljudskih odborih in za ustrezno financiranje telesnovzgojne dejavnosti in objektov.

Ze na letni konferenci OZTK, ki je bila pred nedavnim v M. Soboti, je bilo govora o priznanjih aktivnim telesnokulturnim delavcem in posameznim enotam. V delovnem načrtu OZTK je zajeto, da bi naj vse poštreno telesnovzgojne delavce nagrajevali s tem, da bi jim ob finančni pomoči OZTK omogočili obisk kvalitetnih prireditev in tekmovalj za prvenstvo v jugoslovanskem in tudi evropskem merilu.

Podjetnim beltinčanom ni zmanjkalo volje kljub vročim poletnim dnevom. Gre vendar za tlakovano cesto, ki bo peljala skozi kraj

DOSLEJ NAJVEČJE JAVNO DELO V BELTINCIH

Asfaltiranje prekmurske magistrale je postavilo Beltince pred odločitev, ali naj z lastnimi silami in sredstvi uredijo kanalizacijo in pločnike samo na republiški cesti, ali pa se odločijo tudi za ureditev krajevne ceste. Včeraj so na zboru volivcev z veseljem sprejeli to obveznost.

ker so se zavedali, kaj pravzaprav pomeni za njih modernizacija ceste. Znali so presoditi, kaj je moč vse napraviti s prostovoljnimi prispevki in delom in se prepričali o tem, da njihov trud in dobra volja ne bosta zaman.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Vreme

OD 12. DO 22. JULIJA

Nekako od 15. do 20. julija nekoliko nestalno s pogostimi krajevnimi nevihtami, dvakrat tudi pomembnejše padavine. V ostalem bo pretežno lepo vreme.

Dr. V. M.

Zakonik pravic in dolžnosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

delovnih organizacij samih, razen tega pa tudi vseh drugih čimteljev v komuni in izven nje.

Osnutek nove ustave izhaja iz tega, da ima vsaka delovna organizacija svoj statut kot o-snovni normativni akt, ki u-reja medsebojne notranje od-nose delovne organizacije, od nose v samoupravljanju in vodstvu, odnose celotne delov-ne organizacije do komune in do drugih družbeno-političnih teritorialnih skupnosti. Statut bi torej moral izražati indivi-dualnost in specifičnost vsake organizacije ter urejati vse o-snovne in bistvene odnose v njej. Po vsebini naj bo tak, da se ne bo zadrževal samo par osnovnih načel, hkrati pa bi moral upoštevati tudi pravo-mero, da se ne bi spuščal v drugo skrajnost, se pravi, da bi skušal urejati tudi najbolj drobna vprašanja. Bistvena in osnovna značilnost statuta de-lovne organizacije naj bi bila

realnost v izražanju specifič-nosti v urejanju vseh pomem-bnejših odnosov.

Statut delovne organizacije je treba tako pripraviti in iz-delati, da bo pomenil vsakemu delavcu zakonik njegovih pra-vic in dolžnosti in sicer tako v vlogi proizvajalca kakor u-praviljavca. Vestno naj izraža odnose do delovne organiza-cije kot socialističnega zdru-ženja delovnih ljudi, hkrati pa naj se v njem zrcalijo tudi njeni odnosi ter njena pove-zanost in prepletenost z vsemi čimtelji v komuni in izven nje. Statut naj nakazuje tudi razvojno perspektivo organiza-cije in še posebej njenih no-tranjih družbeno ekonomskih odnosov.

To je seveda le nekaj misli o pomenu in vlogi statuta v delovnih skupnostih. K neka-terim ugotovitvam in pobu-dam, izrečenim na omenje-nem posvetovanju se bomo se-veda še povrnili.

P. D.

Javna tribuna SZDL v G. Radgoni

Vprašanja, odgovori in upi

Minuli teden je priredil krajevni odbor SZDL v G. Radgoni javno tribuno, ki je bila razmeroma dobro obiskana. Kaže, da bo javna tribuna postala stalna oblika dela Socialistične zveze v G. Radgoni. Vrh tega so vprašanja — tako tista, ki so jih občani že prej napisali, kakor tista, ki so jih postavili ustmeno — bila pre-mišljena in tehtna, hkrati pa so predvsem zajemala tiste probleme, ki so za G. Radgono bistveni.

Stanovanjska izgradnja, u-poraba stanovanjskega sklada občine in družbeno upravlja-nje s tem skladom, to so bila osrednja vprašanja javne tri-bune v Gornji Radgoni. Ugo-tovljeno je bilo, da je bilo v letih 1957—1961 iz stanovanj-skega sklada zgrajenih na ob-močju občine 160 družinskih stanovanj. Gospodarske orga-nizacije so zgradile 105 stano-vanj — oziroma iz sklada so uporabile 131.124.000 dinarjev — zasebniki so gradili iz skla-da 57 stanovanj, oziroma so za to porabili 26.650.000 dinarjev. Značilno je, da se občani sam-o s temi številkami in z do-datkom, da se stanovanjska iz-gradnja razvija v skladu s pet-

letnim perspektivnim razvo-jem, niso zadovoljili. Pri ugo-tovitvi, da se bodo sredstva stanovanjskega sklada ob kon-cu leta zvišala že na 300 mili-jonov dinarjev so takoj posta-vili vprašanje, kako, na osno-vi kakšnih meril in ob upo-števanju katerih momentov se sredstva delijo. Opozorili so na nekatere napake pri dose-ganem razdeljevanju, zlasti pa so poudarili, da morajo biti merila za najemanje posojil za vse enaka. Iz vprašanj in pojasnil je bilo moč čuti, da postaja stanovanjski problem v G. Radgoni pereč. Ljudje si želijo cenahni gradnji, torej tudi za tiste, ki imajo nižje dohodke. Upravnemu odboru

so priporočili, da naj stano-vanjsko izgradnjo kreditira na osnovi razpisa, z združeva-njem sredstev, z organizacijo varčevalne službe in podobne-ga pa naj pospeši gradnjo stano-vanj. Svetovali so tudi, naj stanovanjski sklad gradi stano-vanja za prodajo, naj orga-nizira gradnjo na zadržni o-snovi itd.

Prav tako so občani podprli sklep ObLO o ustanovitvi ko-munalnega sklada, ki naj se razširi na območje celotne ko-mune. Ta sklep stanovanjske izgradnje prav gotovo ne bo zavril ali zmanjšal, saj bo pri-spevek tak, da ga bodo inves-titorji oz. graditelji lahko pla-čali, na drugi strani pa bo tak-o le pridobitveni nekaj sred-stev za urejevanje komunal-nih potreb.

Občani so razpravljali tudi o maržah in cenah v trgovini. Poudarili so, da družbena kon-trola cen še ni prišla odigra-vati svoje vloge. Ta pomanj-

kljivost se odraža tudi v pro-dajalnah mesa, saj so le-te slabo založene z mesom, glede elementov cen pa si pravza-prav nihče ni na jasnem. Zato jih bo treba analizirati. Tako stanje so povzročili tako neod-govorno delo ljudi v klavnici, a tudi slaba in neučinkovita kontrola in inšpekcija.

Naposled so občani govorili tudi o pekarnah, turističnem društvu, Negovskem jezeru, o bazenu za otroke in drugem. Naposled so izrazili upanje, da ne bo zopet vse ostalo pri be-sedah.

M. Koren

Šmarnici bo odklenkalo

Ekonomska enota KZ Kme-tovalec v Radoslavcih ima svoja delovišča v Cezanjevcih, Radoslavcih in Bučkovcih. Na bučkovskem delovišču vzreja odkupljena teleta do 250 kg teže, nadaljnjjo rejo pa pre-vzema cezanjevsko delovišče, kjer sedaj dokončno pitajo o-krog 100 glav živine. Fazni vzrejni proces pa bodo v tej ekonomski enoti še pospešili z izgradnjo novega hleva z zmog-ljivostjo 2 tisoč glav živine. Načrte za hlev že imajo pri-pravljene in ga bodo predvi-doma kmalu pričeli graditi. Letos nameravajo zgraditi še koruznjaka v Radoslavcih in Bučkovcih.

Največ investicijskih in o-perativnih naporov bo prav gotovo terjalo urejanje plan-taznega nasada na površini 84

hektarov, za katere že imajo pripravljene potrebne elabora-te, S sadikami žitnih, rajo-niziranih sort sadja namerava-jo namreč zasaditi ves breg od Radoslavca do Bučkovec na tem bregu sedaj prevladuje-jo vinogradi s šmarnico. Se pred pričetkom ureditvenih del bodo morali rešiti neka-

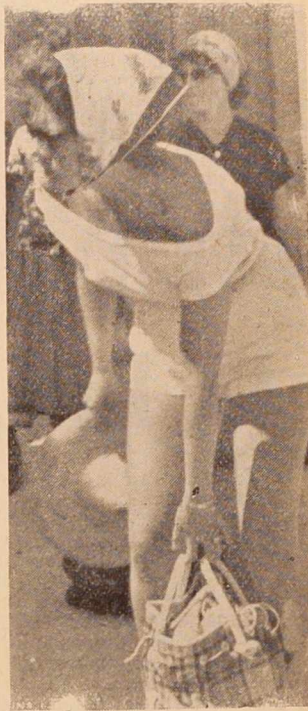
Vaški dom v Radoslavcih

spornih problemov pri za-okroženih posevstvih, ki so na ureditvenem območju. Priča-kujejo, da jih bodo lahko u-godno rešili sporazumno s pri-zadetimi lastniki.

Pridelovalno sodelovanje se ugodno razvija. Letos so kmet-je v okolišju porabili nad 50 odst. več umetnih gnojil kot

vavstva in njihovo blagosta-nje. Pristojni v lendavski ko-muni bodo o teh stvareh naj-brž razmislili in ukrenili tako, da bo prav.

Zato je toliko bolj pomisle-ka vredna ugotovitev pomur-ske turistične zveze, ki pravi, da turistično-olepševalna dru-štva dajejo pobude, pri obči-

Na dopust!

nah pa še ni pravega razume-vanja, čeprav je znano, da se pri turističnih naložbah, v ko-likor so sploh potrebne, sred-stva hitreje vračajo kot pri kakršnikoli tovarni.

B. S.

Bralci-bralcem v presojo

Vaščani Cvena niso dobili odgovorov

Vaščani Cvena so se vzne-mirili nad odločitvijo komisi-je, ki je določila za gradnjo obsežnih svinjakov Vinograd-niško-živinorejskega kombi-nata Ljutomer, v neposredni bli-žini vasi. Spritno tega so v mi-nulem tednu sklicali zbor ob-čanov ter povabili tudi pred-stavnike občinskega ljudskega odbora in kombinata, ki naj bi jim dali pojasnila in odgo-vore na razna vprašanja. Bli so pa razočarani, saj se nobe-den od povabljenih predstavi-nikov ni odzval povabilu.

Vaščani so na zboru izrazili, da je lokacija določena pre-bližu vasi in se zavzeli za to, naj bi jo prenesli nekoliko vstran, kjer je bila že popre-je predvidena. Po njihovem mne-nju ni dvoma, da se bo po vasi širil od hlevov neprijeten vonj. Postavili so tudi vpraša-nje, kdo jim lahko zagotovi, da ne bo utrpela kvaliteta vo-de v vaških vodnjakih. Pou-čeni so namreč, da bodo iz-plako iz novih svinjakov, ka-tere bo dnevno velike količi-ne, speljal v ponikavnice. Mo-goče so nekatere bojazni in trditve pretirane, vendar je razumljivo, saj vaščani prav dobro poznajo podoben pri-mer iz Ljutomeru, kjer je o-menjeni kombinat pred časom

zgradil večje svinjake komaj nekaj sto metrov od stano-vanjskega naselja, železniš-ke postaje in živilsko predeloval-ni obratov, kamor sedaj pro-dira neprijeten vonj, močno pa se je razpasla tudi mrčes.

Takšna mnenja in vpraša-nja so znesli na zboru obča-nov na Cvenu, vendar ni bilo nikogar, ki bi jim lahko dal

odgovor ali pojasnilo. Menim, da takšen odnos predstavi-nikov merodajnih in prizadetih ni pravilen. Vaščani imajo vendar pravico, da v prime-rih, ko gre za tako pomemb-ne odločitve, zahtevajo odgo-vore na določena vprašanja, pa četudi bi bile njihove bo-jazni in trditve neutemeljene.

J. Ž., Ljutomer

G A N L J I V O S L O V O

V nedeljo popoldan je bila za-ključna slovesnost šolskega leta v beltiškem otroškem vrtcu. Od vrtca so se poslovili z dobro pri-pravljenimi vajami s petjem, re-citacijami in plesom najmlajši, ki se bodo že v prihodnjem šolskem letu posvetili »umetnosti« čitanja, pisanja in sestevanja v prvem raz-redu osnovne šole. Z nekaj dobro nastudiranimi plesnimi točkami je sodeloval pomaček beltiške fol-klorne skupine, ki je s petimi ple-sočimi pari izvajala prekmurske narodne plesne po zvokih harmoni-ke.

Ob tej priliki so se poslovili od upravnice otroškega vrtca to-varišice Katicke Frankove, ki odhaja na novo službeno mesto v Rovinj. Prav ganljivo je bilo slovo ma-čkov od svoje vzgojiteljice, ki je nad 50 otrokom nadomestila ma-ter in očeta. Vsi navzoči so si bri-sali solze. V imenu upravnega od-bora otroškega vrtca se je s to-plimi besedami zahvalila tovari-šica Katica Kreslinova odhajajo-či upravnici za njen trud in neiz-merno ljubezen do naših najmlaj-

ših. Lepa spominska darila in cvetje so dokazovali priljubljenost tovarišice Frankove.

Po kratkem programu je bila pogostitev malčkov, njihovih star-šev in povabljenih gostov. Prav prijetno je bilo sedeti na nizkih otroških klopih. Urne sodelavke vrtca so nudile gostom okusne sendviče, razne slaščice in mali-novce. Na veselo zvoke harmonike so prav kmalu zaplesali in se ve-selili ter pozabili, da so si še ma-

lopnej brisali solze vsi navzoči.

Pozabili so za trenutek, da ima tudi beltiški otroški vrtec svoje probleme, predvsem da ga tarejo pretesni in nesodobno opremljeni prostori. Vedno več je zaposleni mater in žena, ki bi rade zaupale v varstvo otroškega vrtca ne samo otroke, ki obiskujejo vrtce, ampak tudi sinove in hčere iz niž-jih razredov osnovne šole, saj bi na ta način odtegnili svoje otroke vplivu ulice.

J. M.

V bučkovskem okolišju ugo-tavljajo, da se število prebi-vačev manjša iz leta v leto. Vzrok: mladi ljudje vedno v večjem številu odhajajo v mesta in večja središča, kjer se zaposlujejo v industriji, gradbeništvu, obrti in drugod. Težko boste že našli gospodar-stvo z nekoč tradicionalnim družinskim gnezdom, precej gospodarstev je celo brez na-slednikov, ki bi bili sploh pri-pravljeni še prijeti za plug na domači kmetiji... Migracijsko gibanje mladine iz vasi v mesta je vsekakor pozitiven pojav, ki pa prinaša s seboj tudi nekatere probleme: kmeč-ka gospodarstva ostajajo vse bolj brez potrebne delovne sile in zato v pridelovanju tu di stagnirajo. Vedno več je ponudb: odkupite nam zemljo ali pa jo vsaj vzemite v zakup pod ustreznimi pogoji. Ponud-niki se raje odločajo za pro-dajo (delno ali popolno) svo-jih posestev, kajti zakup jim vsaj za zdaj ne rešuje osnov-ne problema: preživljanja. Zlasti ne starejšim lastnikom. Socialistična zveza v Buč-

kovcih je že nekajkrat posta-vila na dnevni red to vpraša-nje, ki postaja vse bolj aktu-alno. Kljub spodbudam pa so zadeva še ni mnogo pomakni-la naprej. Videz je celo, da se družbene kmetijske organiza-cije ne ogrevajo preveč za odk-up zemljišč v gričevnatem svetu, kjer je strojna obdelava zemlje otežkočena zaradi terenskih razmer. Se težje jo v zakotnih krajih, kjer je s strojem sploh težko priti bli-

zveza pri obdelovanju zemlje. Že sedaj najemajo ob-žetvi in košnji sezonice iz Prekmurja, kjer ni težko do-biti delavce. Zemljo pa bi že pričeli odkupovati, vendar pa še čakaljo na kredite. Obeti so za jesen. Menijo tudi, da bi bilo potrebno kompleksno re-šiti problem zakupa zemljišč kajti zadruga v sedanjih po-gojih z najemnino ne more re-ševati čisto socialnih proble-mov pri starejših in že dela-

BUČKOVSKI PRIMER

zu.

Na sedežu ekonomske enote kmetijske zadruge »Kmetova-lec« v Radoslavcih so nam po-vedali, da jih je čas že prehi-tel in da ob sedanjih pogojih ne bodo povsem kos razpolo-ženju na terenu. Tudi pri njih namreč trka na vrata akuten problem: pomanjkanje delov-ne sile, saj je v teh gričevna-tih krajih kljub strojem po-trebno opraviti še precej roč-

nezmožnih ponudnikov. Najem-nina jim kajpak ne more za-dostovati za skromno preživ-ljanje!

Kiaže torej, da bo potrebno ob upoštevanju specifičnih razmer v tem okolišju bolj e-ninglično reševati ta problem. saj gre končno za krepitev družbenega sektorja v kmetij-stvu ugodne pojave. Krediti-ranje bo potrebno usmeriti predvsem k usposabljanju

kmetijskih organizacij, da bo-do slej ko prej tudi sposobne prevzeti nase bremena odločil-ne preobrazbe kmetijstva, s spreminjanjem predvsem pro-izvodnih in tudi lastninskih odnosov. Semkaj bi morala bi-ti v veliko večji meri usmer-jena tudi kmetijska strokovna služba, saj gre ob večjem vla-ganju v družbenih sredstev končno za tako proizvodno in gospodarsko, ki bosta prine-sla tudi pričakovane gospo-darske in družbene rezultate kajti brez tega je podružblje-nje sredstev za proizvodnjo še vedno le prvi korak k napred-ku. Žal dosedanje izkušnje pri pridobivanju strokovnega ka-dra v ekonomski enoti Rado-slavci niso preveč ohrabrujo-če. Ugotavljajo namreč, da so grešili že pri samem izboru štipendistov za kmetijsko šolo. Tako je slabo kazalo že med šolanjem obih, saj se no-beden od njih v času počit-nic sploh ni pokazal v ekono-mski enoti, končno pa so v Radoslavcih sploh ostali brez tolikanj pričakovanih kmetij-skih tehnikov.

Tako gradijo brigadirji športni stadion v Rakičanu

ŠIROKA VZGOJNA PRIZADEVANJA

Vzgojno in družbeno prizadevanje na soboški glasbeni šoli je bilo v pretekli šolski sezoni v znamenju proslav 70. rojstnega dne maršala Tita. Izredna širina vzgojnega prizadevanja, ki je sploh značilna za ta učni zavod, je tako dobila še popolnejše obeležje.

Glavna vsebina tega prizadevanja se očituje v treh glavnih usmeritvah: z načrtno in učinkovito glasbeno vzgojo širiti glasbo tudi na podeželje, z glasbeno vzgojo širiti krog domačih konzumentov glasbenih prireditev in tako posledno vzgajati domače občinstvo za globlje dožemanje glasbenih stvaritev in končno vzgajati glasbenike, ki bodo nadaljevali študij (na srednjih glasbenih šolah, na glasbenih akademijah itd.) in bodo na glasbenem področju tudi dosegli svoj poklic.

Na šoli je bilo v preteklem letu 346 učencev, kar je prav gotovo

število s katerim se težko pohvalijo celo večje glasbene šole z daljšo tradicijo. Razveseljivo je zlasti to, da je med učenci kar 70 violinistov. Tolikšno število učencev, tako široko zasnovana vzgojna dejavnost na šoli in predvidena otvoritev učiteljsko-teoretičnega oddelka mariborske glasbene šole v začetku nove šolske sezone pa neodložljivo zahtevajo rešitve, ki bodo omogočile šoli uporabljanje vseh prostorov v sedanjem poslopju. Pomanjkanje prostorov je namreč že v pretekli sezoni predstavljalo problem št. 1 na tej šoli.

Izredno razprostranjena je tudi izvenšolska dejavnost. Šolski orkester šteje 30 članov, z novim šolskim letom pa ga nameravajo še izpolniti s pihavci in trobincami. S tem orkestrom, solisti in drugimi skupinami je šola prire-

dila skupno 13 koncertov, od teh kar 12 na podeželju, razen tega so imeli 5 internih produkcij za starše, v M. Soboti pa še ob Dnevni republike produkcijo za širše občinstvo na koncertni ravni. Na tej prireditvi so sodelovali najboljši učenci in profesorji šole. Skupno torej 21 nastopov ali povprečno en nastop vsakih štirinajst dni, kar je prav gotovo dosežek, ki naravnost krasi že itak uspešno letno bilanco glasbene šole. Profesorski zbor je vložil v priprave in nastope mnogo naporov in dragocenega časa poleg svojega rednega učnega dela v zavodu. Kaže tudi omeniti, da so se nekateri učenci tudi kakovostno močno uveljavili v širšem merilu. Tako je RTV Ljubljana povabila na svoje mladinsko-glasbene oddaje 2 solista in dve glasbeni skupini. Violinistka Zora Karas in zabavna glasbena skupina sta že prinesla z uspešnega nastopa na televiziji tudi vrsto zasluženih priznanj. Violinista Slavko Farkaš in Franček

Stare pa sta uspešno nastopila na reviji mladih glasbenikov v Mariboru, prirejeni v počastitev rojstnega dne tovariša Tita.

Kot smo že zapisali, bodo jeseni odprli na šoli tudi učiteljsko-teoretični oddelk mariborske srednje glasbene šole. Ta oddelk pomeni novo pridobitev za še poglobljeno glasbeno vzgojo domačega kadra s poudarkom na potrebe podeželja. Absolventi tega oddelka bodo namreč pozneje strokovni učitelji glasbe na naših osemletkah, kjer sicer zavzema glasbeni pouk pomembno mesto v učnih programih, toda pri izvajanju teh programov smo takorekoč na psu, saj v večini osemletk sploh nimajo glasbenega puka, predvsem zaradi pomanjkanja ustreznih strokovnih kadrov. Vsak absolvent tega oddelka bo moral poleg klavirja obvladati še eno glasbilo, v tem pa je tudi jamstvo, da bodo lahko bodoči glasbeni učitelji osemletk tudi na izvenšolskem življenju ugodno vplivali na glasbeno življenje v naših vaseh, z vodenjem glasbenih ansamblov, pevskih zborov itd.

S. K.

Mar je to kolektivna rešitev, čeprav je iznajdljivost?

Tisti, ki stanujejo v starejših stanovanjskih zgradbah so si sicer poiskali ali naredili kakšen prostor, ali pa se morajo kakor tisti, ki stanujejo v novih stanovanjskih blokih, sprijazniti s tem, da imajo garažo tudi po kilometr daleč od stanovanja, ali pa avtomobile zaradi večje varnosti puščajo kar na dvoriščih podjetij, kjer so zaposleni. V Murski Soboti je tudi več primerov, da lastniki puščajo avtomobile pod ploščadmi tik pred vhodom v stanovanjske zgradbe in s tem delajo nepotrebne težave sostanovavcem. Končno pa, neke morajo imeti vozilo pod streho, če hočejo, da se prehitro ne uniči.

ALI SO PREDVIDENE GRADNJE GARAŽ? Zraven novih stanovanjskih zgradb doslej niso gradili še garaž, bodisi zaradi pomanj-

kanja sredstev ali interesov. Tako so stanovarji prisiljeni, da si kupijo montažne garaže, kakršne izdeluje lesno predelovalno podjetje v Murski Soboti. Vendar pa so te garaže precej drage.

Nekoliko boljše se obeta tistim, ki bodo stanovali v predvidenih stanovanjskih naseljih. Tako imajo na primer na zazidavnem terenu v Murski Soboti, ki je predviden za stanovanjsko izgradnjo, predvide, no tudi gradnjo skupnih garaž in sicer po šest ali deset skupaj. Podobno predvidevajo tudi v Ljutomeru, kjer gradijo naselje eno in dvostanovanjskih hišic. Vse bolj pa se kaže potreba, da bi tudi v starejših predelih pomurskih mestec postavili skupne garaže, saj zasilne lope, ki jih nekateri postavljajo ob hišah iz odpadkov desk in pločevine, samo kazijo okolico naselij.

Gasivske svečanosti

V našem okraju so bile v nedeljo kar tri pomembnejše gasivske svečanosti, ki so jih popestrili s primernimi kulturnimi programi.

V SALAMENCIH so ob navzočnosti številnih gasivcev in ostalega prebivalstva odprli nov dom, v katerem bodo imele svoje prostore tudi ostale vaše organizacije.

V DOLENCIH v petrovsko-salovski občini pa so v nedeljo popoldne izročili namenu novo motorno brizgalno. Ob tej priložnosti je govoril sekretar občinskega komiteja ZKS Jože Kolarič, v imenu OGZ pa poveljnik Karel Flišar, ki je podelil najstarejšemu članu društva Štefanu Fuj-

su republiško odlikovanje. Tamkajšnja mladina in pionirji pa so nato izvedli kulturni program.

Gasivsko društvo ŠALINCI-KRISTANCI pa je v nedeljo proslavilo 35. obletnico obstoja društva. Proslava je bila pri združnem domu. Tam je zbranim spregovoril tudi predsednik OGZ Janez Blagovič.

V kratkem pa bodo imeli otvoritev novega doma tudi v SEBEBORCIH. Kakor smo zvedeli, nameravajo tam svečanost povezati s praznovanjem dneva vstaje. Enako bodo združili gasivske proslave tudi v nekaterih drugih krajih.

-js-

... in stojijo

V prejšnji številki smo objavili sestavek pod naslovom »Kolesa se vrtijo«. Sestavek obravnava problematiko s področja prometa in prometne varnosti. Tokrat pa še nekaj besed o garažah in garažiranju.

Znano je, da je v našem okraju registriranih že 779 osebnih avtomobilov, katerih lastniki v največ primerih stanujejo v občinskih središčih in se v večji meri kot oni na vaseh spoprijemajo s težava-

mi zaradi pomanjkanja garaž. Po približni oceni ima prostora za shranjevanje avtomobilov le približno dve tretjini lastnikov, od tega nad polovico v raznih zasilnih šupah ali drevnicah.

DOSLEJ NAJVEČJE JAVNO DELO V BELTINCIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

Zamisel so začeli uresničevati 8. junija. Iz vrst članov komunalne sekcije so bili izvoljeni v tričlanski gradbeni odbor tovariši: Stefan Saruga, Stefan Balazic in Martin Balazic. Gradbeni odbor (nadaljuje mu tov. Janez Peterka) zbira tudi prispevke od onih, ki so se iz kateregakoli razloga odločili, da ne delajo sami na cesti, ampak plačajo po 800 din za osemurno enodnevno delo. Gradbe-

ni odbor je sklenil pogodbo z gradbenim podjetjem Graditelj, ki se je obvezalo, da preskrbi material. Gradbeno podjetje je to delo prevzelo za 640 din je tekoči meter ceste, dočim je granitne robnike občina sama nabavila in plačala po 780 din za tekoči meter.

Na republiški cesti so položili robnike ob pločnikih od gostišča Zvezda do ceste, ki zavije za mlino proti Crncu; krajevna cesta pa pelje od Ravenke mimo lekarne, šole in cerkve ter obeh blokov do gostišča Zvezda.

To delo je doslej največje javno delo v Beltincih, kar se tiče vrednosti vgrajenega materiala, delovne sile in izdatkov, saj bodo znašali stroški nad šest milijonov dinarjev.

Brez dvoma, da je bilo treba to delo zelo nujno opraviti, sicer bi se lahko zgodilo, da bi ekipa za asfaltiranje cestnih podjetij Maribor in Celje nadaljevala z asfaltiranjem ceste mimo Beltincev proti Lendavi.

Pri kanalizaciji in polaganju robnikov je delalo na republiški cesti 300 prostovoljnih delavcev, dočim je zaposlila krajevna cesta 1200 prostovoljcev. Eni in drugi

so opravili nad 12.000 delovnih ur. Tem so se priključili še delavci, ki jih je gradbeni odbor najel in plačal iz prispevkov onih, ki sami niso delali.

Najbolj živahno je bilo na dan borca. Prostovoljno delo je bilo pospešeno, kajti ta dan je bila dana na razpolago celotna mehanizacija, ki dela na magistrali Rakičan - Lendava. Razen mladine, ki je svoj delež obilno doprinesla — o tem je že pisal naš list — so se prostovoljnega dela udeležila tudi skoraj vsa podjetja in ustanove. Pletilstvo Beltinka je dalo 30, kmetijsko gospodarstvo 15, občina 15, komunalno podjetje 10, zdravstvena postaja 10, podjetje Fazan 8, kmetijska zadruga 8, trgovsko podjetje Ravenka 6, postaja LM 6, Graditelj 5 in lekarne 4 delavcev. Najbolj je bil potruden skupina od Ravenke pod vodstvom tovariša Korena.

Poslali smo za kratek intervju tovariša Stefana Sarugo, ki je povedal naslednje:

»Kot občinskemu odborniku mi je bila poverjena nadzorna služba pri tem največjem javnem delu na območju naše občine. Lahko trdim, da so vaščani prostovoljno

prevzeto delo in dolžnost ter obveznosti dobro opravili. Jaz in o-ba moja tovariša Martin Balazic, predsednik in Stefan Balazic, odbornik krajevnega odbora smo se na vse načine trudili, da smo nam na razpolago dano delovno silo racionalno izkoristili in varčevali z materialom, kar pa seveda ni šlo na račun kvalitete opravljenega dela.

Naravno, imeli smo tudi težkote. Ne smem pozabiti, da nam vreme ni bilo naklonjeno in ves čas nagajalo. Kljub temu smo veselo in zadovoljno delali naprej in zadano nalogo v predvidenem roku izvršili: cestišče smo usposobili za asfaltiranje, ki se bo po mojem mnenju začelo že v naslednjih dneh in upam, da bo končano do konca tega tedna.

Napak bi bilo, če se ne bi spomnili izdatne podpore merodajnih činiteljev, ki so pripomogli, da se je zamisel uresničila. Prosim napišite, da se najlepše zahvaljujem vsem, ki so na kakršnekoli način, pa naj si bo s fizičnim delom ali z materialno pomočjo oz. prizadevanjem pripomogli, da smo dosegli tisto, kar smo hoteli.«

J. M.

VAŠČANI ZGRADILI GASIVSKI DOM

Dolina je majhna prijazna vas, ki stoji na obrobem predelu Goriškega. Kljub temu, da šteje komaj 37 hiš, so vaščani te vasi požrtvovalni in skrbijo za napredek in razvoj svoje vasi. Imajo tudi svojo gasivsko društvo, organizacijo SZDL, mladinsko in ostale organizacije. Aktivni člani omejenih organizacij so se morali dosedaj sestajati na prostem ali v hišah privatnikov, kjer so morali večkrat razočarani in zmerjani zapustiti hišo. Takih in podobnih primerov je bilo več, posledica tega pa je bila, da so člani izgubljali voljo do dela in zapuščali organizacije.

Pred leti so se vaščani odločili, da bodo po starem prekmurkem običaju priredili »Borovo gostovanje«. S tem so si pridobili prva sredstva na podlagi katerih so se odločili za gradnjo gasivskega doma. Ideja ni ostala samo na papirju. Leta 1960 so se ponovno zbrali ter še isto leto z mnogo truda nakopali zemljo in našli opeko. Poleg fizičnega dela so vaščani prispevali še ostali material, s katerim so razpolagali. Zbrali so tudi les za ostrešje. Nekaj lesa so prispevale tudi sosednje vasi. Prišel je čas gradnje poslopja in to v začetku letošnjega leta. Glavni pobudnik je bilo seveda gasivsko društvo. V začetku so si delo nekako porazdelili, vendar so prekorčili normo celo za 50 odstotkov. Minimalna finančna sredstva s katerimi so razpolagali, so komaj zadoščala za najnujnejše potrebe — apno, cement

delo v glavnem končano, ostalih del, katera spadajo pod notranjo ureditev poslopja, pa se bodo lotili v prihodnjih mesecih.

Ni pa skoraj verjeti, da se mladinska organizacija kljub povabilu ni odzvala in ni vložila nobenih del. Mladi bi pravzaprav morali gledati na tako stvar z drugačnega stališča, se zavzeti in odigrati prav na tem področju glavno in odločilno vlogo.

Novozgrajeni gasivski dom je ena največjih dosedanjih pridobitev te vasi, kakor tudi ponos vaščanov Doline.

-do-

VIDEMSKI IVERI

Občinske ceste so v videmskem okolišju dokaj slabe, ker se tudi prebivalstvo ni posebej zavzemalo za njih redno vzdrževanje. Komaj četrtnina občanov je redno izpolnjevala običajne delovne obveznosti. Zato je ObLO G. Radgona na predlog zborov volivcev sprejel odlok o obveznem popraviljanju občinskih cest v videmskem okolišju. V odloku so določene obveznosti posameznih kategorij kmečkih gospodarstev.

Ta teden so pri Vidmu ob Ščavnici pričeli urejevati krajevno kanalizacijo, ki je bila že večkrat predmet kritike občanov. Z ureditvijo glavne zbirne kanalizacije bodo končno odstranili tudi ta komunalni problem.

Predzadnje nedelje je bilo pri Vidmu ocenjevanje gasivskih društev iz videmskega sektorja. Udeležba nastopajočih je bila zelo dobra. Pri ob-

Začasne rešitve so morali iskati v šolskem razredu. Zda pa je urejajo v zadružnem domu posebno sobo, ki bo služila temu namenu. Urejeno klubsko sobo bodo predvidoma odprli 22. julija — na dan vsta je slovenskega ljudstva.

Paradižnikova plesen

Na listih in poganjkih so se pojavile blede pege, ki kmalu temno porjavijo.

Pege se prične pojavljati na robovih listja. Na robu peg je na spodnji strani listja bel puh.

Puh je dobro viden ob vlažnem in toplen vremenu ter v času jutranje rose, dočim se v žgočih sončnih dnevih posuši.

Pege se pri vlažnem vremenu naglo večajo in v kratkem zajame rjavenje celo rastlino in ves nasad, ki diši po plesni.

Če nastopi suho vreme, se širjenje bolezni ustavi, rjave pege pa postanejo suhe in krhke.

Bolezen preide tudi na plodove, ko so še zeleni in ki kažejo v začetku rumenkasta, nato pa porjavela trda mesta. Pri močnem napadu se rjavenje razširi malone po vsej površini plodov. Ko opazimo prve rjave pege na listju, škropimo rastline s bakenim apnom ali Superkuprenoxom ali Ditanom ali Kuprablauom.

Škropimo tako, da škropivo zadene liste in plodove tudi s spodnje strani.

Škropljenje ponovimo na vsakih 8 do 15 dni, kolikokrat se pač pokaže potreba, kar je odvisno od vremena.

Kmetijska inšpekcija
Okrajnega ljudskega odbora
Murska Sobota

Sadjarji!

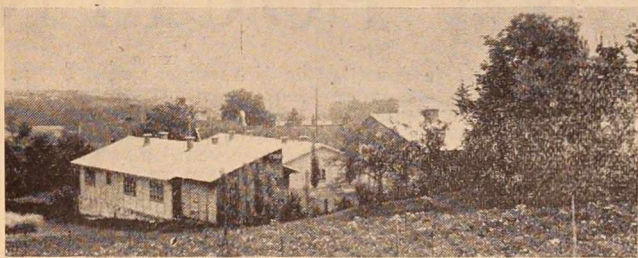
Ne dopustite, da Vam ameriški kapar še nadalje uničuje sadno drevje.

Združujte se, rešite sadno drevje, ki je še preostalo in očuvajte nasade pred uničenjem po ameriškem kaparju.

Kako? Z gnojenjem in škropljenjem sadnega drevja. Izvršite tudi poletna škropljenja s kemičnimi sredstvi: tekoči Pantakan ali Diazinon.

Le pravočasno, organizirano in pravilno škropljenje Vam jamči uspeh v boju proti amerišskemu kaparju ter večji in lepši pridelek sadja.

Kmetijska inšpekcija
Okrajnega ljudskega odbora
Murska Sobota

Pogled na objekte elektrifikacijskega središča pri Vidmu

strešno opeko ipd. Po dosednji analizi je bilo že vloženi okrog 6000 prostovoljnih delovnih ur in nad 90 vpreg. Razumljivo je, da si traktoristih voženj niso mogli privoščiti. Sedaj so zidarska in tesarska

veznih vajah je zasedlo prvo mesto videmsko gasivsko društvo.

Družbene organizacije in društva pri Vidmu niso imele ustreznega prostora za sestajanje in redno delovanje.

Pri letošnji maturi na soboški gimnaziji so bile domače naloge hkrati z zagovorom te domače naloge osrednja novost. Dalje je za letošnjo maturo značilno intenzivno sodelovanje profsorskega zbora. Dijaki so začeli izbirati naslov že v tretjem razredu gimnazije, tako da so zares imeli dovolj časa za samostojno izbiro in delo.

Sicer pa je po sodbi ravnatelja gimnazije Janka Liške matura najbolj učinkovita oblika za aktivizacijo učenca, saj ga pripravi do čim bolj samostojnega dela. Pri maturi in domači nalogi lahko pokaže dijak svoje nagnjenje in zmožnosti. Profesor nastopa vse manj kot učitelj v klasičnem smislu in vse bolj kot svetovalec.

Vendar bodo morali v prihodnje uvajati seminarski način dela in težiti k temu, da se dijaki navadijo zbirati in uporabljati gradivo. Maturitetna naloga je njihova prva naloga v življenju. Letos so vsi kandidati maturo uspešno opravili. Med 35 kandidati so 4 pisali domačo nalogo odlično, 18 prav dobro, 9 dobro in 4 zadostno. Letos so dijaki predelali mnogo več literature kot prej. Profesorji pa so jih usmerjali k virom in anketiranju. Kandidat Huzjan je, na primer, bil 30 krat v lendavski dežnikarni, enemu samemu delavcu pa je zastavil 75 vprašanj.

Kar zadeva celoten uspeh pri maturi, je bilo 5 odličnih, 10 prav dobrih, 15 dobrih in 5 zadostnih ocen (!). Pri domačih nalogah se je večina dijakov odločila za teme s področja družbenih ved, manjši del pa za teme s področja prirodnoslovnih ved. Zaradi intenzivnega sodelovanja dela profsorskega zbora in tov. Vanka Šiftarja se je večina dijakov odločila za sociološke teme. To je tudi ena glavnih značilnosti.

Mnogo povedo že naslovi domačih nalog:

- Razvoj usnjarstva v Prlekiji,
- Podnebni pojavi in vlaga v ozračju,
- Carovništvo v Prlekiji,
- Lončarstvo v Filovcih,
- Socialni položaj delavcev v lendavski dežnikarni,
- Čevljarstvo in čevljarski ceh v Turnišču,
- Pomen gozdarstva v gospodarstvu Prekmurja,
- Elastične deformacije s področja fizike,
- Geomorfološki razvoj Prekmurja,
- Evgenij Onegin,

- Odnos države in cerkve v Jugoslaviji,
- Razvoj sadjarstva v Kuštanovcih,
- Odnosi med socialističnimi državami,
- Napredne sile v Prekmurju med obema vojnama,
- Povojni razvoj prekmurske žene,
- Zdravstvo vasi Odranci v povojnih letih in odnos prebivalstva do zdravstva, itd.

V naslednjem objavljamo nekaj odlomkov iz najbolje ocenjenih domačih nalog.

Ze dolgo časa je bilo vreme predmet posebne pozornosti in vedno bolj tudi predmet bodočnosti. V starih časih, ko še ni bilo nobene tehnike, je bil človek močno odvisen od vremena. Zato je želel izslediti

dogajanja, ki bi mu omogočila napovedovanje vremena.

Vremenska služba

Ze v starem Babilonu in Egiptu je bilo znano, da so najboljše napovedovalci vremena veter in oblaki. Ta način napovedovanja je bil mnogo odvisen od napovedovalca samega, vendar pa je včasih iz večjih rok takega opazovalca vremena nastala napoved, kakršne danes noben meteorološki center ne more doseči.

Z razvojem znanosti in sistematsko izdelavo meteoroloških elementov (temperatura, zračni tlak, vlaga, oblaki, padavine, veter) so prišli do spo-

du obstaja zvezni meteorološki center, ki sprejema poročila od republiških centrov, ima pa tudi po vsej državi okrog 25 bolj opremljenih postaj. Ta center s pomočjo radia oddaja poročila v sosedne države in jih obenem od njih sprejema.

Ker so vsi našti meteorološki pojavi zelo povezani med seboj in je za prognozo vremena treba upoštevati vsakega izmed njih, meteorologi danes še niso uspeli popolnoma znanstveno obvladati vremena. Znanstveno napoved bo mogoče izdelati tedaj, ko bomo vse našte faktorje lahko količinsko ocenili. K temu pa bodo mnogo pripomogli umetni sateliti, ki bodo krožili okoli zemlje ter slikali vremenske procese v atmosferi. Te podatke bodo prenašali na elektronski stroj, ki jih bo sproti zapisoval in s pomočjo višje matematike izračunaval bodoči razvoj vremena. Tako vremensko napoved, ki je stvar bližnje prihodnosti in je že v stadiju raziskovanja, imenujemo numerično prognozo.

Iz teh kratkih poglavij je razvidno, da meteorologija ni samo stvar znanosti, ampak ima praktičen pomen za vsakega posameznika in družbo. Ker pa je vreme za zdaj še mogočen vladar, ki vlada nad nami, se mu moramo prilagajati in ga spoznavati, da ga bomo v gospodarstvu s pridom izkoristili.

znanja, da so ti elementi v neki določeni zvezi. Zato so že pred 100 leti začeli s sistematskim opazovanjem vremena.

Danes ima že skoraj vsaka država široko mrežo meteoroloških postaj. Na teh postajah so ob točno odrejenem času meritve in opazovanja vseh meteoroloških elementov. Na važnejših postajah dodajo še poročila o vetrovih, temperaturi in vlagi višinah. Podatke s pomočjo posebnih šifer dostavljajo meteorološkim centrom in od tod preko radia v druge države. V Jugoslaviji imamo prav tako gosto mrežo postaj, ki pošiljajo svoja poročila do republiških centrov. Republiški center za Slovenijo je v Ljubljani. V Beogra-

Rečica, ki teče skozi Cambridge, naše Ledave po velikosti nikakor ne prekaša. Drugače pa se v marsičem razlikuje od nje. Začnimo z majhnimi rečmi, recimo z labodi (s »kraljčinimi« labodi), ki jih je — kakor povsod po Angliji — vse polno; začnimo z luksurnimi motornimi čolni, v katerih se bogataši vozijo na sprehode; da, tudi te čudovito zelene in čudovito gladke trate ob obeh bregovih, in tudi vse občarljivost teh belorumenkast-sivh collegov srednjeveško neudobnih v notranosti, srednjeveško-arhitektonsko od zunaj, — tudi vse to svojsko in ljubko obilje, ki se razteza precej daleč ob vodi, najbrž ne spada med poglavitne stvari, ki privabljajo množice turistov v to staro univerzitetno mesto. Ampak tisti plitki podolgovati čolni in počasna udobna vožnja skozi to razkošno sceno iz zid in zelenja, to, to je po vsem videzu največje doživetje, ki ga nekdo lahko odnese od tod! Malodane noč in dan drse ti vlačilci v obe smeri, noč in dan se vozijo z njimi študentija, poležavajuč na oguljenih blazinah, noč in dan leto gibanje med vseh teh negibnih, častljivih zgradb. Nema kar vse mesto živi samo ob tej počasni, vjugasti rečici svoje polno življenje kakor Andričev Višegrad od svojega mostu.

Ondan spet eden izmed do-

godkov, ki se ponavlja tod iz leta v leto, ki pa je za prebivalce skoraj že ritualna zadeva, kakor je recimo za angleško gospodinjstvo nedotakljiva pravica, da pri mizi naliva čaj v skodelice. Ko sem sedel, kot velik del množice, na svojem kosčku trave ob bregu in opazoval, kako se iz trenutke trenutke bolj polnijo vsi še prazni kotliki, — na obbeh bregovih, na bližnjem mostu, in, da na vodi sami, v čolnih, ki so se narinili v tolikšnem številu, da res ni bilo nikjer več niti najneznatnejšega sledu za vodo, ko sem torej opazoval te vrle meščane, kako se poskušajo kar se le da udobno vgnezditi, preden se prireditev prične, sem res živo začutil, da Cambridge brez tega manjnega toka ne bi bil Cambridge, kot na primer tudi brez svojih collegov in 7000 študentov ne.

Nič posebnega! Ta prireditelj. Studentski pevski zbor je javno nastopil z izbranim programom madrigalov in nekaj angleških ljudskih pesmi. Nič posebnega, res. Toda za t dve uri, pozno zvečer, že ponoči, so prinesli ljudje s sabo okrepcilo, kakor za celodnevni izlet! Svoj neizbežni čaj, svoje sendviče z dvema rezinama paradižnika in listom zelene solate, svoje steklenice oranžade ali coca-cola... Kot majhen ljudski praznik... Zbor sedel v štirih čolnih pod lampijončki, je prepeval sredi

Osrednja

Dežnikarna Lendava

Dijak Stefan Huzjan je napisal nalogo »Socialni položaj delavcev v lendavski dežnikarni«. Naloga je vsebinsko izvirna, doprinos k proučevanju osnovnih problemov socialistične družbe na ekonomsko nerazvitem in nacionalno mešanem ozemlju. Dalje je naloga rezultat prizadevanja dela kandidata, anketiranja, obiskov v tovarni, razgovorov in proučevanja tovarniškega arhiva. Ni dvoma, da je delo za to nalogo pomagalo kandidatu oblikovati odnos do osrednjih vprašanj naše družbe. Kandidat je dobil za nalogo oceno odlično.

Leta 1960 je bilo izdelanih 1528.928 kosov dežnikov, v vrednosti 308 milijonov dinarjev. Takrat je bilo zaposlenih 87 delavcev. Povprečna plača je znašala 15.893 din. Leta 1961 je bilo v planu 236.300 kosov dežnikov. Ta plan so dosegli 87 odst. Povprečne plače so bile za celotni kolektiv po mesecih take: januarja 14.995 din, junija 17.289 din, septembra 19.515 din in decembra 19.253 dinarjev. Plače po fazah: sestavljanje ogrodič — urna plača 90 din, najvišja plača je bila na tej fazi od 22 do 27 tisoč din, najnižja pa 18.000 din. Na tej fazi delajo samo moški. Strojne šivalke s 85 din urne plače so dobile največ 23.000 din, najmanjša plača pa je znašala 8.000 din. Napenjalke od 6 do 21.000. Uslužbeni pa so bili plačani od 12 do 42 tisoč din.

Iz tega je razvidno, da so faze bile dokaj slabo plačane, razen v fazi, kjer so zaposleni moški. Danes je razbremenjeni

tev žene s podružabljanjem in mehanizacijo gospodinjstva (skrb za otroke, nakup in priprava hrane, pranje in likanje perila, čiščenje stanovanja) najbolj aktualno vprašanje in eden najbolj perečih potreb naših državljanov. Zato bo potrebno dvigniti osebnih dohodke, pred tem pa še smotno razporediti delo in izkoristiti stroje ter reševati prej omenjene probleme.

Sindikat bi lahko pomislil na počitniški dom, kjer bi delavci preživeli svoj letni dopust. Od 85 anketiranih je le 22 delavcev oz. delavk preživel letni dopust izven domačega kraja.

Življenska potreba in materialni interesi so poleg socialistične zavesti gonilna sila. Zato je potrebno misliti poleg tega, do so stroji popravljani, očiščeni itd., tudi na proučevanje razporeditve ljudi in ugotavljanje, v kakšnih razmerah živijo, kakšno je njihovo strokovno znanje in kvalifikacija. Pomisliti bo potrebno na to, kakšno znanje jim je potrebno posredovati, kako olajšati in zmanjšati njihove telesne napore.

Torej: večja skrb za človeka. Z boljšim nagrajevanjem in večjim zaslužkom bo moč računati tudi na večjo storilnost.

Odnos

mesta, bodisi v razne šole, kot delavke v tovarno, na državna posestva, ali pa gredo za gospodinjstve pomočnice. Naveličale so se kmečkega življenja. Naveličale so se delati od zore do mraka. Pogrešajo razvedrila — zabave, kina, boljše obleke. Ko sem se včasih pogovarjala z dekleti na vasi, so mi dejale: »Kaj bomo doma? Vsak dan samo delaš in mesec tako hitro mine, da niti ne veš. Če bi rada novo obleko ali karkoli, starši vedno tako težko dajo denar. Če pa grem kam v tovarno, pa dobim mesečno plačo in ne bom od nikogar odvisna.«

Tako torej. Kmečka dekleta si želijo spremembe, lažjega življenja. Mislijo, da bo za nje v mestu boljše. Vendar je bila marsikatera že razočarana, ko je prišla v mesto, kajti ni bilo vse tako, kot je mislila. Trdo je bilo treba delati, preden so prišle na vrsto lepe obleke, zabave itd. Marsikatero dekletje je izgubilo svoj cilj, ki je prišlo v mesto. Mlade, neizkušene so nasledile laskavim besedam mo-

KMEČKO DEKLE

Mnoga dekleta odhajajo v

tega vodno-suhozemnega »amfiteatra, komaj viden v gneči in polmraku; ljudje so poslušali z ne pretirano pozornostjo, srebali iz skodelice in se po vsem videzu res počutili — kot sem že tolikokrat opazoval — kakor zmeraj, kadar so poležavali po teh tratinah, kakor doma, v svojih dnevnih sobah ob kaminih, kjer z enako sproščenostjo in brez sleherne etikete poležavajo v prigrizni neponarejenosti po tleh na preprogah ali pa se valjajo po težkih naslanjačih in kavčih.

In tisto, o čemer sem bral

v neki knjigi, ki je govorila o »angleškosti« angleške umetnosti, tisto sem čutil ta večer med prireditvijo: isto angleškost! Angleškost angleške družbenosti. Angleškost, ki zame v nobeni drugi obliki angleškega življenja ni tako očitna. Če sem se zdaj le bežno spomnil na razmere v Nemčiji, me je že oblił topel občutek olajšanja. Zmeraj mi je bilo prijetno in lepo med nemškimi ljudstvom, zmeraj sem bil vesel srečanja s tamkajšnjimi ljudmi, a zdaj, te lepe junjske noči, medtem ko je zbor pravkar igrivo poveljeval v nekem madrigalu lubezen do

da si vseskozi suženj, — suženj managerjev, ki brez zakonov vendarle tako zakonito predpisujejo, kako se oblačiti, kako se vesti, ob vsaki priložnosti, s čim se hrani, suženj mesta in njegovega ubijajočega prometa, suženj podeželja, ki zaradi vse industrializacije in tehnokratizma skoraj nikjer več pravo podeželje ni, suženj časopisja, radia in televizije, vse te vsakdanje duševne hrane, ki se ji ne moreš povsem odpovedati, če hočeš kaj vedeti, kako se svet vrti, pa prav zato nenehno čutiš, kako vpliva nate, suženj javnega mnenja, ki več nikako

Stališče Jugoslavije do odnosov med socialističnimi državami

V svoji domači nalogi z naslovom »Odnosi med socialističnimi državami«, za katero je dobila oceno odlično, je dijakinja Pavla Rapoša zelo pregledno prikazala osnovno smer in odnos med socialističnimi državami. Naloga je napisala izvrstno s širokim in zanesljivim poznavanjem snovi in z lepo zmožnostjo izluščiti bistveno — pa tudi v izvrstnem slogu literaturo in opombe citira pravilno, jezikovnih napak pa v nalogi skoraj ni.

Kot dežela, ki gradi socialistično družbo, privlači Jugoslavija pozornost socialističnih sil, ki so že utrdile svoj položaj in tistih, ki dobivajo čedalje večji pomen v okviru svetovne socialistične skupnosti. Istočasno pa se tudi Jugoslavija zanima za uspehe in izkušnje teh sil. Program ZKJ ugotavlja: »Boj za socializem ni v nobeni deželi izoliran, ločen od razvoja mednarodnega socializma sploh. Izkušnje socialističnih dežel v eni deželi postajajo izkušnje za vse. Uspehi socializma kjerkoli v svetu krepijo socialistične sile v vsaki posamezni deželi in jim olajšujejo pot do lastnih uspehov« (VII. kongres ZKJ, str. 321, 3. odst.). Tako se je Jugoslavija vključila v proces povezovanja vseh socialističnih sil na svetu, ki naj privede do tesnega medsebojnega sodelovanja in do krepitve socialističnega gibanja. Tako kot kapitalistični svet z osmi faktorji usmerja današnje procese k ohranitvi že zastarelega sistema izkoriščanja, mora socialistični svet s skupnimi napori podpirati borbo zavestnih socialističnih sil v vseh deželah sveta: »Socializem je definitivno nehal biti samo idejni tok, politično gibanje ali družbeni eksperiment«.

Sodobni socializem je postal materialna sila, ekonomski, socialni in kulturni faktor, ki odločilno vpliva na svetovni družbeni razvoj. Že samo s svojim obstojem in nastajanjem učinkuje z najrazličnejšimi sredstvi, z zavestno akcijo ljudi na družbene, ekonomske in politične procese v vseh deželah in neprenehoma spreminja podobo sveta, spreminja kapitalistični svet in samega sebe. (VII. kongres ZKJ, str. 307). Pomen in vloga socialističnih sil bi bila še mnogo večja, ko bi med njimi obstajalo večje sodelovanje in če se ne bi večkrat kršila socialistična načela. Zavestne socialistične sile bi se morale osvoboditi ozkosti in pojmovati napredek socializma kot celoto vrste zelo raznolikih družbenih procesov. Zgodovina mednarodnega socialističnega gibanja kaže, da je kršenje načel o enakopravnosti in samostojnosti naprednih socialističnih gibanj pripomoglo k mnogim slabostim in povzročilo veliko škodo razvoju socializma. V Deklaraciji o nalogah SZDLJ, sprejetih na IV. kongresu v Beogradu, je večeno, da enotnost cilja zahteva medsebojno sodelovanje socialističnih gibanj, ki mora biti osnovana na principu popolne enakopravnosti, kajti vsaka hegemonija nujno vodi do razbijanja enotnosti socialističnih sil in do podrejanja slabših narodov ter gibanj močnejšim. Vsak narod ima pravico, da sam odloča o svoji družbeni ureditvi, zato se Jugoslavija bori za nevmešavanje v notranje stvari katerekoli države in zagovarja enakopravno in vsestransko sodelovanje z vsemi narodi.

Ne glede na stališče neke države ali gibanja, ki v danem trenutku vrši napredno vlogo, do sodelovanja in enotnosti podpira Jugoslavija prizadevanja za ustvarjanje napredka in miru med narodi. To pa ne pomeni, da se Jugoslavija odreka ideološki borbi in kritiki oportunizma, revizionizma in dogmatizma. Jugoslavija je vedno zavračala in bo tudi v prihodnje odklanjala vse poskuse, da bi ji kdo vsili svoje izkušnje, oblike in način boja kot edino pravilne in socialistične. Ne zamerja pa pomena tujih izkušenj, saj se zaveda, da njene lastne izkušnje na področju obrambe nacionalne neodvisnosti, delavskega samoupravljanja, decentralizacije in vloge države, ter partije v obdobju socialistične graditve lahko v marsičem koristijo ostalim socialističnim gibanjem.

Danes obstaja vrsta delavskih, socialističnih in komunističnih partij, ki se ločijo med seboj po načinu, kako doseči končni cilj. Jugoslavija sodeluje z vsemi organizacijami in gibanji, ki predstavljajo napredne oz. socialistične sile, kar smatra, da podpiranje same nekatere gibanj ne bi bilo v skladu z načeli enakopravnosti in bi samo zaviralo sodelovanje mednarodnih socialističnih sil. Način in širina sodelovanja pa zavisita od tega, koliko se skladajo njihova stališča z jugoslovanskimi ter od raznih drugih činiteljev.

Danes je Jugoslavija z neštetiimi nitmi povezana s socialističnim gibanjem v svetu. Vsi poskusi nekatereh socialdemokratskih ali komunističnih partij, da bi jo ločili od teh sil in jo osamili, so povsem brezuspešni. S tem, da se bori za dosledno uveljavljanje svojih načel, si je socialistična Jugoslavija pridobila ugled in zaupanje socialističnih in vseh naprednih sil v svetu.

Tako doprinaša socialistična Jugoslavija s svojimi pravičnimi odnosi pomemben delež k mednarodnemu socialističnemu gibanju, k vsestranski borbi za zmago socializma v svetu.

novost pri letošnji maturi

„Beroš“ je postal upravljavec

Domača naloga Marije Györek obravnava splet enega najtežjih vprašanj v letu 1945-1947 na območju občine Beltinci, ko so bile skoraj vse sile usmerjene na razdelitev semenogojnega posestva. Dobro je obdelano poglavje, kako se je posestvo vključevalo v socializacijo vasi. Ob opisovanju družbenih sprememb v okviru posestva je dijakinja nekoliko prezirala ekonomsko rast te gospodarske organizacije, tudi ni povsem jasna povezanost posestva s KZ in ostalimi gospodarskimi organizacijami v komuni. Za nalogo je dobila dijakinja oceno prav dobro.

»Beroš« so bili v tistem času nekaj drugega, kot ostali prebivalci v vasi. Kmetje so se namreč imeli za več vredne, zato so na »beroše« gledali zviška in zato je razumljivo, da med njimi ni bilo pristranih odnosov. Zaradi tega je bil odnos »berošev« do ostalih prebivalcev v vasi hladen, zažrt.

Če se je kdo iz vasi mislil poročiti z »berošem« so starši kmečkemu partnerju navadno branili, češ saj ta nima ničesar. »Beroš« pa so imeli navado reči, da se kmetje iz njih norčujejo, a so jim vendarle potrebni, ko kmetje iščejo za službo na posestvu, kjer delajo oni. Takšen odnos je celo vladal še nekaj časa po osvoboditvi.

Toda kmalu se je ta negativen odnos »berošev« do problemov v vasi, občini odnosno komuni spremenil. Spremenil se je vzporedno s spremembo

odnosov do posestva. Spremenil se je vzporedno s spremembami v upravljanju »berošev« v upravljanju. Bivši »beroš«, sedaj delavec, se je vedno bolj zavedal, da ne more živeti izolirano od problemov v vasi, da ti problemi zadevajo tudi njega, da tvori skupno s prebivalci vasi del družbe. Prav tako se je tudi zavedal kmet.

Sodelovanje med delovnim kolektivom in občanom je postajalo, in še postaja vedno bolj živo in tesnejše.

KG Beltinci je največja organizacija v Beltincih. Delovni kolektiv KG Beltinci vedno pogostejše pomaga na različne načine reševati probleme v vasi, občini odnosno komuni. Pomaga finančno in materialno. Ob dnevu mladosti vsakokrat prispeva za pogostitev mladine, ob novem letu prispeva finančno, kakor tudi materialno pomoč za obdaritev socialno ogroženih otrok v občini. Člani delovnega kolektiva so navzoči ob raznih manifestacijah in proslavah. Člani KG Beltinci so vključeni v razne organe Oblo, tvorijo razne strokovne komisije za kmetijska vprašanja.

N. pr.: lansko leto je delovni kolektiv KG Beltinci uredil nogometno igrišče v Beltincih. KG Beltinci prispeva denarno h graditvi stanovanjskih blokov, kjer stanujejo njegovi delavci.

Vse to nam kaže, da se je bivši »beroš«, sedaj delavec,

zelo spremenil. Spremenil se je njegov odnos do družbe dviga se njegova zavest, širi se njegova razgledanost. Postal je sam upravljavec posestva.

Vse to, kar sem prej omenila, je dokaz, da se delavci KG Beltinci zanimajo za probleme v vasi, občini in komuni in jih tudi pomagajo reševati.

VPLIV POSESTVA NA KMETA IN MEDSEBOJNO POVEZOVANJE

Posestvo zelo vpliva na kmeta, posebno s svojimi uspehi. Kmet, ki je sam zainteresiran za neko sorto rastlin, ki mu bo čimveč rodila in ko vidi da je določena sorta žita ali drugih rastlin uspešna na KG Beltinci, sam poseže po takšnem semenu. Svojo staro, izrojenno seme zamenja z novim bolj primernim in boljšim semenom. Tudi gnojenje z umetnimi gnojili je za kmeta vsakdanja stvar, ker so videli, kakšen uspeh ima to gnojilo na posestvu. Majaje z glavo so gledali prva gnojenja z umetnimi gnojili in menili, če bo kaj pomagalo ali ne. Ker pa je bila isto leto velika suša, umetno gnojilo ni pomagalo. Tedaj so kmetje dejali, da so prav mislili, ko so se menili, da iz umetnega gnojenja ne bo nič. Delovni kolektiv pa ni obupal, ampak je nadaljeval z novim načinom gnojenja, ki ga naslednja leta ni razočaral. Poplačan je bil ves trud, v začetku v manjši, pozneje pa še v večji meri. Novega načina gnojenja se je oprijel tudi kmet in to v začetku še v manjšem številu. Danes ni kmeta, ki se ne bi posluževal gnojenja z umetnimi gnojili.

S prav takšnim nezaupanjem so gledali na prve kombajne in menili, da bodo pomendrali vse žito. Ko pa so videli, da ni tako, kot so mislili, ampak prav nasprotno, da je delo hitrejši in pravočasno opravljeno, so se tudi oni poslužili kombajnov.

Ko se je pojavil koloradski hrošč, ga ljudje niso hoteli pobirati. Toda ta se je kmalu tako razmnožil, da ga ni bilo moč uničiti s pobiranjem. KG Beltinci je bilo zopet prvo v vasi, ki ga je začelo zatirati s kemičnimi sredstvi. Kmetje, videč uspeh, so se oprijeli takega načina zatiranja koloradčarja.

Kmetje so videli, da je oranje s traktorji boljše in hitreje opravljeno in da je žetev s kombajnom lažje in prav tako hitreje opravljena. Spoznali so tudi vrednost mnogih drugih strojev.

kljub krototajnim gledalcem niti najmanj ne zmedejo, ampak zlezajo počasi na suho, »ocedijo« in se z enako brezbriznostjo odpeljejo dalje. Treba jih je videti, te ljudi, recimo kje med predstavo »Sna kresne noči« na dvorišču nekega College, videti jih je treba pri delu, v cerkvi, v gostilni... Treba jih je videti doma.

V sobah poleg moje stanujejo štirje študentje. Niso nikakoli izjemna v ničemer, taki so tudi tisti v svojih prostornih stanovanjih v collegih (ubogi naši študentje!), tako je ogromna večina Angležev. To skratka ni ljudstvo, ki bi živelo samo zato, da bi delalo, kakor velja baje to za Nemce. To so ljudje, ki delajo, samo, da bi živeli. Ti moji nadzve prijazni sosedje torej vstajajo okrog devetih in najprvo je skodelica čaja na vrsti, skupno s časopisom in s podobnimi uvodnimi takti v nov dan. Potem izgleda, da je treba nekaj storiti, toda kmalu je tu diže čas za kosilo! Torej — kosilo! Po kosilu seveda je potreben majhen odmor. Sledi res nekaj delu podobnega; ob privitem radiju, ob cigaretah in — kajpak spet skodelica čaja! Kako hitro je tu večerja in s tem konec dela za ta dan!

Posledica vsega tega je danes, da se kmetje vedno bolj poslužujejo moderne agrotehnične obdelave zemlje.

Naštela sem nekaj primerov, ki nam povedo, da je vpliv gospodarjenja na posestvu na kmete zelo velik. Ravno tako so usluge delovnega kolektiva KG Beltinci, privatnim kmetovalcem vedno večje in pogostejše. KG Beltinci pomaga kmetom z agrotehničnimi ukrepi.

Važno je omeniti, da je vsa povezava posestva s kmeti posredna preko kmetijske zadruge Beltinci.

VSKLAJENOST INTERESOV KG IN KZ

Kakor KZ tako se tudi KG Beltinci bori za napredek socializma v vasi, za dvig kmetijske proizvodnje, bori se za odpravo nazadnjaškega mišljenja.

S svojo dobro organizacijo proizvodnje in s svojo mehanizacijo KG Beltinci v veliki meri vpliva na modernizacijo cele vasi.

KG Beltinci pomaga KZ pri organiziranju kooperacije. Delovni kolektiv vsestransko pomaga in sodeluje s KZ pri uresničevanju socialističnih načel.

KZ še nima dovolj lastnega strokovnega kadra, zato ji pri tem pomaga delovni kolektiv KG Beltinci. Strokovnjaki KG Beltinci svetujejo in pomagajo KZ pri kooperaciji. Pomagajo ji reševati številne probleme, ki nastajajo pri kmetijski proizvodnji, pomagajo pri izbiri primernega semena, pomagajo s stroji, ki jih KZ nima. Skratka: pomagajo strokovno in materialno pri obdelavi njiv.

Čeprav je sodelovanje med KG Beltinci in KZ dokaj razgibano, je zaželeno, da se ti odnosi še bolj pozivijo.

Prvi izdelki in vrste posode

Dijak Jože Györek je napisal nalogo z gornjim naslovom. Naloga je napisana spretno, tekoče in je dobro komponirana (izvrstni so podnaslovi). Odlika, so tudi strokovni izrazi za predmete. Tuji jezikovno je naloga dokaj spretno napisana. V kolikor bi dijak predelal več strokovne literature, bi svojo domačo nalogo še boljše napisal. Za svojo nalogo je dijak dobil oceno prav dobro.

Težko je reči, kateri so prvi izdelki. Tov. Jože Baligač je takole odgovoril: »Prvi lončar-

ODNOS PREBIVAVSTVA DO ZDRAVLJENJA

Naloga Marije Zadravec z naslovom »Zdravstvo vasi Odranci v povojnih letih« zasluži vso pozornost, ker nam prikaže najvidnejši uspeh, ki je bil dosežen v našem povojnem razdobju. Znano je, da so bili Odranci zelo trd oreh ali vendar so krenili naprej to tako krepko, da ni več poti nazaj. Za svojo domačo nalogo je dobila dijakinja oceno prav dobro.

V prejšnjih časih ljudje niso šli k zdravniku zaradi siromaštva. Mnogi so trpeli doma brez zdravniške pomoči, drugi so šli v bolnišnico šele takrat, ko je bilo že prepozno. Odkar je uvedeno kmečko zavarovanje, kateremu so se v začetku nekateri kmetje upirali, potem pa so se vendar dali zavarovati, se je stanje izboljšalo in iščejo tudi v manj važnih primerih zdravniško pomoč. Nosednice so morale prej delati do zadnjega. Nekateri moške niso imeli razumevanja za stanje svoje žene v času nosečnosti in jim niso lajšali njihovih bremen. Po porodu je ostala v postelji dva, tri dni, potem pa je že opravljala hišna dela, kar je bilo nevarno zlasti v zimskem času. Rodile so raje doma kakor v bolnišnici, kamor so se zatekale samo v primeru, če porod ni potekal v redu.

Od kar so ustanovljene posvetovalnice za žene, se je stanje nekoliko izboljšalo, vendar jih kmečke žene ne obiskujejo redno. Ljudje so imeli tudi nehuman odnos do tuberkuloznih bolnikov, ki so se brezplačno zdravili v zdraviliščih. Rekli so, naj si bolniki zdraviljenje plačajo sami. Sami niso bili prizadeti in niso mislili na posledice.

Cepjenja se udeležujejo le, če je brezplačno ali zelo poceni. Majhne otroke so nosili na cepjenje, večjih pa niso pustili. Letošnjega cepjenja se je udeležilo zelo malo ljudi. Nekaj iz neznanja do cepjenja sploh, nekaj pa zaradi tega, ker je bilo treba plačati za posamezno cepjenje 400 dinarjev.

Družinam z več otroki je bil to res precejšen izdelek, mnogi bi pa z lahko plačali, pa cepjenja niso jemali dovolj resno.

Velik odpor je bil tudi proti zdravljenju trahoma. Bolezen se namreč mnogim ni zdela huda in nevarna, ker vsaj v začetku ni povzročala hudih bolečin ali drugih motenj. Tudi ledo počasi napredoval, da bolnik ne čuti spremembe na slabše. Vendar se miselnost ljudi tudi v tem oziru obrača na bolje in bolj in bolj skrbijo za svoje oči.

ZDRAVSTVENA SLUŽBA V ODRANCIH

V vasi deluje protitrahomska postaja, kjer so pregledi oči. Kot sem že omenila, so hladne trahomske sestre zdravile po domovih, kajti ljudje niso imeli toliko čuta odgovornosti za samega sebe.

Vsaka štiri leta je bil tudi protitrahomski pregled. Ker je obvezno, se ga ljudje udeležujejo. Fluorografiranje je velikega pomena, saj z njim odkrijejo nove bolnike, in jih lahko tako od začetka zdravijo.

Boljšje nadzorstvo imajo tudi porodnice. Babica jih redno obiskuje tudi potem, ko je otrok star nekaj mesecev. S svojimi nasveti pomagajo pri prehrani in oskrbovanju otroka. Vsak mesec nosijo matere otroke na tehtanje, da vidijo, koliko je njihov otrok napredoval, in se posvetojujejo glede otrokovega morebitnega slabega stanja.

V vasi je tudi postaja RK. Če se komu kaj zgodi, mu lahko hitro nudijo prvo pomoč. Organizacija RK organizira tudi razna zdravstvena predavanja.

Zdravstvena služba bi se še bolj okrepila, če bi bilo dovolj kadrov. Ker so Odranci zelo veliki, bi bilo potrebno, da bi bil v vasi vsaj en zdravnik.

ZAKLJUČEK

Ker so se izboljšale socialne razmere in se je dvignila materialna in kulturna raven vasi, so se zboljšale tudi zdravstvene razmere. Ljudje pogostejše iščejo zdravniško pomoč, življenska doba se daljša, bolnikom je posvečena večja skrb kot prej. Naloga organizacij SZDL in RK je, da skrbita za zdravstveno stanje v vasi in da nenehno krepita med ljudstvom zavest odgovornosti za zdravje.

žene do žene

ških, ki so jih potem, ko so jih spravili v nesrečo, pustili in razočarani so se vračale nazaj na kmetijo ali pa so se s težavami prebijale skozi življenje. Posledica tega je tudi v tem, ker so imele doma strogo vzgojo, a brž ko so prišle v mesto so hotele spoznati vse strane življenja naenkrat.

Vzemimo na primer nekatere dekleta, ki že prvo leto ob prihodu na državno posestvo dobijo otroka. Same so brez kvalifikacije, brez gmočnih sredstev, brez stanovanja in pogosto nedozorele, da bi otrokom lahko nudile toplino dom in ljubezen. Posebno hudi so taki primeri bili v prejšnjih letih, ko dekleta z nezakonskimi otroki niso imela nikjer zaščite. Danes so nezakonski otroci z zakonom zaščiteni. Uživajo pa enake pravice kot zakonski, prav tako pravico do dedovanja.

ŽENA DANES

Med NOB je aktivno posegel v družbeno dogajanje tudi del naših kmečkih žena, posebno

na desnem bregu Mure in v ravninskem delu Prekmurja. Osvoboditev in politična enakopravnost, ki jo je prinesla ženam nova Jugoslavija, je postavila naše žene v popolnoma nov družbeni položaj. Kljub temu, da se z osvoboditvijo materialni pogoji, v katerih živi kmečka žena, v bistvu niso spremenili, je pomenila enakopravnost v političnih zadevah zanjo veliko sprostitev. Žena je postala enakopravna v naši novi zakonodaji, s pridobitvijo volilne pravice in ostalih političnih pravic, pa je začela sodelovati tudi pri reševanju vprašanj, ki so za družbeni napredek velikega pomena. Tudi kmečka žena zlasti mlajša, je razumela velik pomen teh pravic, ki jih je dala nova socialistična država.

Dokaz za to je, da so se naše žene takoj po osvoboditvi začele posluževati volilne pravice, v velikem številu so se udeleževale sestankov, vključevale so se v odbore in številne organizacije.

mnenje ni, ampak zmedenost, suženj večnega bahanja z visokim standardom in s se večjo svobodo, kar pa že več nikak zdrav standard ni, še manj kaka svoboda, — suženj, suženj, suženj...! Ta Nemčija, polna nasprotij! Ta Nemčija, ki ji moramo in hočemo, kakor slehernemu ljudstvu na zemlji, želeči vsega dobrega, vsega napredka, pa nas vendarle toliko silvati sili, da zmajujemo z glavo. Kam gre s to svojo službo »svobode«, s to stihnostjo, s to opijumsko mrzlico? Ponaša se s svojo demokracijo in z vsem, kar

onim v Nemčiji, tudi tu te iz ziva marsikaj, tudi tu čutiš, kako se tolčejo nasprotja — nedavno so nekega študenta, ki je kandidiral v neki volilni kampanji in ki je menda edini komunist v tem mestu, neznanici ponoči v postelji do nezvesti pretepli, taki in podobni pripletaji so le izraz vsega neresenega, vseh zapletov —, da tudi tu v Angliji tista znana vrsta demokracije in »svobode«, toda tu je še tista »angleškost«, ta svojskost, ki je tukajšnje ljudstvo po vsem videzu nikoli ne bo izgubilo —. Kljub vsej tehniki,

H V ANGLIJI

ta demokracija po njenem mnenju lahko nudi, pa ne vidi, kako s tem pozablja na družbo, na družbene sile in njihovo vlogo. Tu je zgolj posameznik, ki da je »popolnoma svoboden«, tu je individualist, ki je že zdavnaj pozabil, da je poleg njega še nekaj drugega, družba, pozabil še bolj, da je treba skrbeti tudi za njeno individualnost, za njeno izoblikovanost. Kakor razkropljena čreda, ki beži na tisoč koncev —.

Da Anglija, potem ko je mimo srečanje z Nemčijo, Anglija — to so prave počitnice! Sicer je res, tudi tod je problemov, v bistvu so podobni

vsej televiziji in vsemu nabrekliemu »show - businessu« vsakdanjega življenja je tu še nekaka povezanost s prirodnostjo, s preprostostjo. Sam tak večer medigralov tega s znanja seveda še ne prinese. Treba je presedeti marsikatero uro ob tej reki, opazovati te ljudi, kako — krog ob krog ob zidovih collegev — prireajo svoje piknike, v družbi so, pa se vendar ne dajo utesnjati, se ne zmenijo za nikogar, in tisti, ki so v čolnih, pravtako ne. Treba je doživeti slučaj —, o kako pogost je na tej vodi! —, ko v presledku desetih minut trije »gondoliarji« štrbuknejo v vodo, se

DRAGO GRAH — Na počitnicah; zapiski s poti po Angliji - Prihodnjič: Novost v muzeju voščenih lutk

Ciril Križnar državni prvak

Dijakinja Stefka Zalar je napisala domačo nalogo z naslovom »Povojni razvoj Grab«. V nalogi je skušala na temelju zbranega gradiva dati objektivno sliko razvoja in stanja Grab, vendar pa ni mogla razviti perspektive socialistične graditve na vasi. Za nalogo je dobila dijakinjo oceno prav dobro.

V zadnjih petih letih se je razvilo živahno sodelovanje med kmetom in kmetijsko zadrujo Križevci, oz. Ljutomer. To sodelovanje je vidno v različnih oblikah. Večina kmetov je vključena v KZ in zato lahko izrabljajo določene ugodnosti. Sodelovanje se je najprej razvilo na osnovi zamenjave umetnih gnojil in živega blaga. Leta in ugodne zamenjave v različnih oblikah s KZ so krepila zaupanje preprostih ljudi, ki so sklepali vedno nove pogodbe. Sklepajo pogodbe o sodelovanju v rastlinski in živalski proizvodnji. Kooperacija je osnovana zaradi teže po večjem hektarskem donosu. Sodelovanje med zadrujo in zadrugami teče v različnih oblikah.

Večina naših kmetov sklepa pogodbe za pšenico in koruzo in to na ta način, da zadruza nabavi material in opravi dela kot so oranje in branje. Izročajevalec potem plača KZ ob obračunu, vsa vložena sredstva in 10 odst. delež zadruge na dohodku. Proizvajalec naj vse svoje tržne presežke poljščin kakor tudi živilo, proda po dnevnih cenah preko KZ. Nadalje se proizvajalec zaveže, da bo spital določeno število komadov, do določene teže in v določenem času, da bo pitalje vršil po navodilih strokovne službe.

KZ, da bo ob prodaji zadrugi povrnil dani predjem z obrestmi vred in da bo živali zavaroval pri DOZ-u. Zadruza da največ 30 odstotnega predjema in to v krmilih in denarnem delu. Danes so v kooperacijo vključeni vsi kmetje razen tistih, ki imajo malo zemlje. Iz tega lahko sklepamo, da vas lepo napreduje in ne zaostaja v razvoju.

V ČEM JE VAS NAPREDOVALA?

V povojnih letih lahko v vasi opazimo že omenjene že dosežene uspehe na področju poljedelstva in živinoreje. To je vsekakor velik korak naprej.

V teh letih vas narašča tudi po številu kmetijskih domov. Zgrajeni sta bili dve hiši z gošpodarskim poslopjem. V začetni gradnji so tri hiše. Graditelji izrabljajo dobljeno posojilo kot pomoč za kritje stroškov.

Kmalu po vojni je bila v 12 hiš napeljana elektrika, le dve hiši sta še neelektificirani.

V zadnjih letih je med vaščanov nastala težnja po kulturnem dvigu, povečalo se je zanimanje za dogodke v svetlu, za kmetijske nasvete in lepo glasbo, zato si je 17 vaščanov kupilo radijske sprejemnike. Preprost človek si tako s pomočjo časopisov in radijskih sprejemnikov širi obzorje, miselno napreduje, se odmakne nevednosti in preganjanja temo zaostalosti.

Živiljenjski standard se je dvignil tudi na Grabah. 28 ljudi si je nabavilo kolesa, 2 pa moped.

Letošnje deseto tekmovanje za državno prvenstvo v jadravnem letavstvu, ki je bilo v Vrhu, je po kakovosti preseglo vsa pričakovanja, saj je bila povprečna kakovostna raven doslej najboljša. Tako so tekmovavci izpolnili potrebne pogoje za pridobitev 9 diamantnih in 10 zlatih značk, kar je doslej edinstven dosežek. Na letošnjem tekmovanju so dosegli največji uspeh prav slovenski tekmovavci, saj tvorijo vodilno šestorico; pet jih je zastopalo barve Slovenije, medtem ko je Jože Mrak nastopal za aeroklub Vrha.

Predstavniki soboškega aerokluba je na tekmovanju prekosil samega sebe, se z uspešnim prestanim izpitom v zadnji disciplini pomaknil s petega na prvo mesto in tako zaslužen osvojil naslov državnega prvaka v skupni razvrstitvi tekmovavcev.

Ciril Križnar je na tekmovanju zbral skupno 5.612 točk od 6.000 možnih, drugouvrščeni Milan Dolinar (Ljubljana) je našel 5.597 točk, naslednja mesta pa so zasedli: Srečko Pukl (Celje) 5.444, Jože Mrak (Vrha) 5.404, Franc Mirnik (Ljubljana) 5.363, Franc Januš (Celje) 5.251 točk.

Prva petorica tekmovavcev si je tako pridobila pravico do nastopa na tekmovanju za svetovno prvenstvo, ki bo prihodnje leto v Argentini. Udeležba na svetovnem srečanju jadravcev pomeni za našega predstavnika Križnara vsekakor veliko priznanje, vendar pa ne samo njemu, marveč tudi soboškemu aeroklubu in pomurskemu jadravnemu športu sploh. Priznanje, ki smo ga resnično lahko prav vsi veselili!

Križnar se bo tako že letos

udeležil priprav jugoslovanske državne reprezentance za uspešen start za svetovno prvenstvo.

stvo. Najboljši jugoslovanski jadravci se bodo predvidoma pripravljali v Vrhu.

Z uspešnih letov se je Križnar vrnil v ponedeljek ob petih popoldne. Iz Vrha je odletel ob 6.30 uri. O svojih vtisih s tega tekmovanja nam je povedal naslednje:

Obetajoče novosti v pomurskem nogometu

Na relaciji: množičnost-kakovost

Sklepi skupščine Nogometne zveze Slovenije so zelo ugodno odjeknili tudi v naši športni javnosti; neposredno sicer niso prizadeli nobenega kluba v Pomurju, vendar pa Nogometni klub Sobotla že zapuščajo nekateri igralci, ki so prišli vanj iz drugih krajev. To pomeni, da bo naš edini predstavnik v SCL in tudi drugi močnejši nogometni klubi vezani odsej izključno na domači kader tekmovavcev, zato bodo morali vzgoji mladega naraščaja, iz katerega bodo v prihodnosti črpali nove igrače za prva moštva, posvečati mnogo večjo pozornost kot doslej. To je tudi edina alternativa za bodoči napredek pomurskega nogometa.

Na jesen bo prišlo tudi v tekmovavnem sistemu do določenih sprememb, katerih glavni smoter je: doseči ustrezno kakovost na temeljih še večje množičnosti v tem priljubljenem športu.

Že v kratkem bo ustanovljena mariborsko-celjska-soboška tekmovavna liga. Potreben je samo še definitiven pristanelek celjske podzveze, sicer pa bo zanesljivo prišlo do ustanovitve mariborsko-soboške lige. V tej konkurenci bodo zastopali barve Pomurja trije klubi: Nafta iz Lendave, Radgona in Grafičar iz Sobotla.

V okviru soboške podzveze bo odslej enotna kakovostna tekmovavna liga, v kateri bodo predvidoma sodelovala moštva 10 klubov: Beltincev, Planike iz Turnišča, Brazde iz Dobrovnika, Šalovcev, Gradbenika iz Lendave, Bakovcev, Bogočine, Puconcev in Veržeja. O seznamu udeležencev bo dokončno odločil izvršni odbor strokovnega odbora za nogomet, vendar pa sta za sodelovanje v tej ligi bistvena dva pogoja: da je klub gmočno sposoben sodelovati v tem tekmovavnem razredu in da bo dal tudi ustrezno jamstvo za redno tekmovanje v vsej sezoni.

Predvidena je tudi ustanovitev mladinske nogometne lige, v kateri bodo morali z ustreznimi moštvami obvezno sodelovati vsi klubi, ki tekmujejo v višjih razredih (SCL, mariborsko-celjska-soboška liga). To ligo bodo ustanovili predvsem zato, da bi učinkovitejše spodbudili prizadete klube k vzgoji.

ji mladega naraščaja za njihove bodoče potrebe.

Posebnost bo že v jeseni tudi tekmovanje v množičnem razredu, kjer bo glavni poudarek na množičnosti. Tako bodo lahko igralci nastopali v copatah in bodo tudi tekmovavni predpisi mnogo blažji od običajnih. Ustanovitev te množične lige naj bi omogočila sodelovanje vsakemu vaškemu aktivu, saj bo tudi sicer povsem prilagojeno razmeram in finančnim možnostim posameznih sodelujočih aktivov. Moštva bodo tekmovala v treh skupinah (Lendava, M. Sobotla in Čankova; odprto ostane vprašanje ljutomerskega okoliša, kjer bo tudi možno tekmovali v posebni skupini, če bo seveda dovolj prijavi). Po-

REPUBLIŠKO TEKMOVANJE ŽENSKIH EKIP V STRELJANJU Z MALOKALIBRSKO PUŠKO

Dvanajsto mesto za naše tekmovavke

Na Dan borca je bilo v Mariboru drugo republiško tekmovanje ženskih ekip v streljanju z malokalibrsko puško. Sodelovalo je 27 občinskih tekmovavnih ekip. V tekmovavni ekipi strelskega odbora občine M. Sobotla so bile naslednje strelke: Marija Gerenčer, Marta Makari, Jolanka Sapač in Marija Mulec. Moštvo je nastopilo brez rezerve, ki je pred odhodom zbolela. Da je moštvo nastopilo kompletno, bi prav gotovo doseglo še ugodnejšo razvrstitev med nastopajočimi ekipami.

Prvo mesto so osvojile tekmovavke Jesenic z 997 krogi, na drugem mestu je Maribor-Center I. na tretjem Maribor-Tezno I itd. Naše tekmovavke so v ekipni razvrstitvi pristale na častnem dvanajstem mestu.

Z doseženim rezultatom naše e-

kipe smo lahko zadovoljni, še zlasti zato, ker so se pred njo uvrstile ekipe Maribora, Jesenic, Ljubljane itd. z večletnimi tradicijami v tem športu. Večina tekmovavk, ki so bile v ekipni razvrstitvi pred našimi predstavnicami, je tudi v republiški reprezentanci. Tako so v ekipi Jesenic nastopile Majda Kralj in Vera Otrin — državne reprezentantke. Se bolj pa smo lahko zadovoljni z razvrstitvijo posameznih tekmovavk iz Pomurja. Marija Gerenčer je zasedla 21. mesto z 237 krogi, Marta Makari pa 22. mesto z enim krogom manj. V konkurenci 135 tekmovavk je tudi to pomemben dosežek, ki dokazuje, da naše strelstvo pridobiva na kakovosti tudi v ženski konkurenci.

Na Dan borca so v Ulici talcev v Mariboru položili vence udeležencev tega tekmovanja. Ta čast je pripadla prav našim predstavnicam. 5. julija dopoldne pa so vse tekmovavne ekipe skupno obiskale kraj, kjer je padel legendarni Pohorski bataljon. Pri spomeniku I. pohorskega bataljona je o herojski borbi te enote NOV govorila edina preživela borka Linka Ksela.

Mariborsko tekmovanje je tudi pokazalo, da bomo morali v naših občinah mnogo več storiti za kakovosten napredek strelstva predvsem z rednimi, solidnimi in kakovostnimi treningi članic, članov, mladincev in pionirjev. Skrb za kakovosten napredek strelskega športa mora postati prvenstvena naloga strelskih društev, katerim bomo morali omogočiti tudi ugodnejše delovne pogoje: ljutomerskega TVD Partizan.

veliko bolj psihična kondicija in seveda tudi športna sreča. Zmagal sem predvsem zato, ker sem bil psihično pripravljen, da premagam tudi največje ovire na poti do svojega uspeha. In kot vidite, se mi je to tudi posrečilo!

Na koncu prijetnega razgovora je letošnji državni prvak Križnar izrekel posebno zahvalo aeroklubu v Postojni, ker mu je posodil jadravno letalo za njegov izredno uspešen podvig. Tako solidarnost, kot so jo do našega predstavnika pokazali postojnski kolegi, je resnično vredna vsega priznanja, saj že daleč presega okvire rednega medklubskega sodelovanja.

Novemu državnemu prvaku pa tudi naše iskrene čestitke!

Slavko Kljinar

Kegljaški turnir v Lendavi

V počastitev Dneva borca je KK Nafta iz Lendave priredil kegljaški turnir pod pokroviteljstvom Občine ZB Lendava. Organizacija turnirja je bila zelo dobra, prav tako pa tudi udeležba, saj so sodelovali kegljaški klubi iz Varazdina, Čakovca, Ljutomera in Lendave. Ob zaključku turnirja je predstavnik pokrovitelja podelil zmagovavcu pokal v trajno last, drugemu in tretjemu moštvu pa pismena priznanja.

Tehnični rezultati: Sloboda (Varazdin) 802, Tekstilac (Čakovec) 727, Nafta (Lendava) 714, sledijo še Partizan Čakovec, Partizan Ljutomer, Stoličar (Varazdin) in Zanatlja (Čakovec).

Presenetila je ekipa Slobode iz Varazdina, ki ni veljala za favorita, razočaral pa je KK Partizan iz Ljutomera, od katerega smo pričakovali boljše rezultate.

Tekmovanje je spremljalo veliko število gledavcev, ki so lepe in borbene partije tekmovavcev nagrajevali z vzkliki in ploskanjem.

-sk

sv

TABORNIŠKI VODNIŠKI TEČAJ V BUKOVNICI

40 udeležencev

Okrajna zveza tabornikov iz M. Sobotla je priredila ob Bukovniškem jezeru enotedenski vodniški tečaj v obliki taborenja; obiskalo je namad 40 udeležencev iz posameznih krajev Prekmurja. Največ jih je bilo iz oddreda Veseli veter iz M. Sobotla in iz čete Beli rudarji iz Lendave. Nadalje so se bili zastopniki taborniških enot iz Črensovcev, Bistrice, Dobrovnika, Polane in Kobilarja, kjer nameravajo v jeseni ustanoviti taborniške organizacije. Pogrešali pa smo tabornike iz Beltincev.

Tečaj so vodili priznani taborniški in prosvetni delavci iz M. Sobotla, Lendave in Črensovcev. Ob zaključku tečaja je 34 tabornikov opravilo izpit za vodnike vodov. Tako so taborniške enote v Pomurju dobile lepo število vodniškega kadra, ki bo v naših krajih

lahko uspešno širil taborniško dejavnost med mladino.

sv

TABORENJE V RADENCIH

V drugi polovici meseca julija bo okrajni odbor za splošno telesno vzgojo »Partizan« Murska Sobotla priredil taborenje za svoje pripadnike v Slatini Radenci.

Taborenje bo organizirano v treh izmenah. V prvi izmeni bodo mladinci in člani, ki bodo hkrati opravljali izpite za vodnike v društvih. V ostalih dveh izmenah pa se bodo zvrstili pionirji in pionirke, te bodo poslala društva v Radence na letni oddih kot najboljše pripadnike.

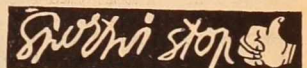
REPUBLIŠKO TEKMOVANJE ŽENSKIH EKIP V STRELJANJU Z MALOKALIBRSKO PUŠKO

Dvanajsto mesto za naše tekmovavke

z zagotovitvijo tekmovavnega oroja, municije in drugih strelskih rekvizitov. Takšen razvoj pa je kajpak povezan tudi z večjo materialno in denarno pomočjo v obliki dotacij.

In še nekaj: tekmovanje ni imelo zgolj propagandnega značaja za širjenje tega športa med ženskami, marveč je hkrati obujalo tudi spomine na žene-borke, ki so se borile s puško v roki, juršale na sovražnika in tudi umirale za našo svobodo in lepo bodočnost. To pa je vsekakor velika prednost tega športnega srečanja.

Ivo Perinč

Kljub deževnemu vremenu je planinsko društvo v Murski Soboti priredilo 4. julija izlet na Plitvička jezera v počastitev Dneva borca. Izletniki so se vrnili z nepopisnimi vtisi, saj so si na poti ogledali vse turistične in druge znamenitosti, razen zgodovinskega muzeja v Trakošanu. Po prihodu so enodušno izrazili željo, da bi društvo s takim izletniškim delovanjem nadaljevalo. Društvo bo njihovi želji skušalo ugoditi že v bližnji prihodnosti, saj ima v programu še več izletov na planine in v turistične kraje.

Določeni sta jugoslovanski državni reprezentanci v moški in ženski konkurenci za mednarodni kegljaški dvoboj med Jugoslavijo in Madžarsko v Budimpešti. V moško reprezentanco je uvrščen tudi tekmovavec Miro Steržaj iz

Prožnost pri upogibu

Dijak Jože Sraka si je izbral za domačo nalogo temo »Elastične deformacije«. Eksperimentalna obdelava je zahtevala od kandidata dokaj zamudnih merjenj in izračunavanj. V nalogi je sicer nekaj strokovnih spodbujajev, jezikovno pa je naloga brez večjih spodbujajev.

Če neko prizmatično palico, ki je na enem koncu vpeta, na drugem koncu obtežimo, se prosti konec povesi. Palica se torej upogne. Če si predstavljamo, da sestavljajo palico s podolžno osjo vzporedna vlakna, spoznamo, da se palica lahko ukrivi le tako, da se zgornja vlakna podaljšajo, spodnja pa skrajšajo. Podaljške pa lahko povzročijo le natezne napetosti, skrajške pa tlačne napetosti. Zato je nujno, da so vlakna na zgornji (konveksne) straneh obremenjena na nateg, vlakna na spodnji (konkavni) strani pa na tlak. Te napetosti so največje na zgornji in spodnji strani vpete palice, v sredi pa je plast, ki se niti ne podaljša, niti ne skrajša. Ta plast se imenuje nevtralna vlaknena plast. Pri tem poskusu se pokaže, da je upogib v začetku premo sorazmeren z obremenitvijo, kasneje pa ta sorazmernost preneha, palica se plastično deformira in končno prelomi.

Tudi pri palici, ki jo podpremo ali obesimo na obeh koncih, zasledimo enake lastnosti. Upogib je v začetku premo sorazmeren z obremenitvijo. Če v tem intervalu palico razbremenimo, se povrne v prvotno lego. Pri nadaljnjem obteževanju pa nastanejo podobno kot pri tegu in tlaku) trajne deformacije, ali pa se palica zlomi.

PROŽNOST PRI VZVOJU ALI TORZIJI

Neko žico obesimo navpično in jo zgoraj močno pritrdimo. Na spodnjem koncu žice je pritrdjena prečka. Ako ima ta

prečka vrtilni moment M, se žica spodaj zasuje za kot α . Pri tem se vsaka tvornica plašča žice zvije, pa tudi enako oddaljeni prerezi žice se drug proti drugemu zasujejo za enake kote. Taka deformacija žice se imenuje vzvoj ali torzija.

Poskus nam pokaže, da tudi za prožnost pri vzvoju ali torziji velja neka meja (meja prožnosti). Če v tem intervalu vrtilni moment popusti, se žica povrne v prvotno lego.

Točka, do katere je kot α premo sorazmeren z vrtilnim momentom M, se tudi tu imenuje meja sorazmernosti. V mejah sorazmernosti je

$$\alpha = \frac{1}{T} \frac{2l}{\pi r^4} M$$

(l je dolžina žice, r je polmer žice, $\frac{1}{T}$ je sorazmernostni faktor odvisen od snovi žice).

Količina T se imenuje torzijski ali strizni modul.

POMEN ELASTIČNIH DEFORMACIJ

Pomen elastičnih deformacij, ki sem jih v nalogi opisal, je v tehniki zelo velik. Prožnost ima veliko vlogo predvsem v strojništvu in gradbeništvu, zato jo morajo strojni in gradbeni tehniki in inženirji dobro poznati. V tehniki, posebno strojništvu, vsak material preizkušajo.

V uporabo dajejo le material in izdelke, ki zadoščajo standardom JUS.

Razen v tehniki pa ima prožnost velik pomen tudi v fiziki, saj lahko na primer s pomočjo prožnih vzmeti (vzmetne tehtnice) merimo različne večje ali manjše težje. Se preciznejši instrument pa je torzijska tehtnica, saj z njo lahko merimo izredno majhne sile, ki jih na noben drug način ne moremo določiti.

dar o vsem tem še danes nimajo jasnih pojmov.

Sprva so mislili, da se živali selijo samo zaradi pomanjkanja hrane in zaradi spremembe temperature. Če podrobneje opazujemo, vidimo, da to v celoti ne drži. Najprej pogledajmo ptice selivke. Ko se jeseni narava obda s pisanimi barvami, ko je trava pokosena, postajajo naši gozdovi, polja in vrtovi iz dneva v dan bolj puisti. Ne sliši več prijetnega glasu kukavice, hudournikov in kobilarjev, ker so nas zapustili prejšnji, preden je prišla jesen v deželo. Tako vidimo, da ni samo hrana

vzrok selitvam. Takrat je še bilo mnogo hrane in dovolj toplo, pa jih je vendar nagon prisilil k temu, da so zapustili deželo. Vodne živali, predvsem ribe, se selijo ob drstitvi. Lemingi, sarače, selke, osatniki in drugi se selijo le, ko se preveč namnože. Ko so na tesnem, postanejo nemirni in se združujejo najprej v majhne skupine, pozneje v večje in nazadnje potuje cela reka majhnih lemingov in celo oblaki osatnika ter kobilic. Ali najdemo bogata pasišča? Le redkokdaj se to zgodi. Največkrat jim ta močan nagon

prinese smrt v valovih morja ali v sivi puščavi.

Pred mrazom in za hrano se živali selijo na jug. Nekateri ptice, kot divje race in gos, imajo prezimovališče tudi pri nas. Druge, kot ščinkavci in čizki, preživijo zimo v Dalmaciji. Nekateri živali potujejo že bolj na jug v Afriko, Južno Ameriko in južno Azijo. Vodne živali potujejo na dristišča v globoka morja ali v reke, nekatere pa iz rek v morja. Mnoge morske živali potujejo na jug, kjer imajo mladiče, pozneje pa se spet vrnejo na sever. Vse imajo določene poti in področja.

Selitveni nagon živali

Dijakinja Rozika Toth je za svojo domačo nalogo izbrala iz obsežne literature po lastni zamisli najzanimajše selitve na posameznih geografskih področjih in ugotovila tudi gospodarski pomen teh selitev. Morda je pomanjkljivost naloge v tem, da ni selitev naših jadranskih rib povežala z razvojem prehranske industrije pri nas.

Zakaj se živali selijo? Kaj jih žene na dolga, naporna pota? S temi vprašanji so se ljudje ukvarjali dolga stoletja. Bilo je potrebno mnogo opazovanj in miselna so stoletja, preden so dognali, kaj so vzroki selitev in kam vodijo pota nekaterih selivcev, ven

Svet študijske knjižnice v Murški Soboti razpisuje dve delovni mesti:

1 vodja kataloga

pogoji: višji bibliotekar ali bibliotekar s 5—10 let prakse ali vsaj z dokončano fakulteto.

1 računovodje — administratorja

pogoj: srednja ekonomska šola s 5—10 let prakse v računovodstvu.

Plača po pravilniku. Razpis velja do 15. julija. Prošnje pošljite uprav. študijske knjižnice, Murska Sobota, Grajska 2, p. p. 54.

Komisija za namestitev in odpust delavcev pri gostinskem podjetju Hotel Zvezda v Murški Soboti razpisuje mesto

računovodje

Pogoji: srednješolska izobrazba z 10-letno prakso. Nastop službe po dogovoru. Pismene prošnje je treba poslati upravi podjetja do 20. t. m.

Komisija za štipendije pri Občinskem ljudskem odboru M. Sobota razpisuje na podlagi 7., 26. in 27. člena temeljnega zakona o štipendijah (Ur. list FLRJ, št. 32/55) za šolsko leto 1962/63 naslednje

štipendije

- 1 NA PRAVNI FAKULTETI
- 1 NA MEDICINSKI FAKULTETI
- oddelek za splošno medicino
- 4 NA FILOZOFSKI FAKULTETI
- skupine matematika-fizika 1; rusčina-slovenščina 1; zgodovina-zemljepis 1 in pedagogika 1
- 6 NA PEDAGOSKI AKADEMIJI
- skupine matematika-fizika 2; slovenščina-rusčina 1; zgodovina-zemljepis 1; tehnični pouk-fizika 1, glasba 1
- 1 NA VIŠJI PEDAGOSKI ŠOLI
- oddelek za defektologijo
- 2 NA VIŠJI STOMATOLOŠKI ŠOLI
- 1 NA VIŠJI MEDICINSKI ŠOLI
- 1 NA SREDNJI GLASBENI ŠOLI
- teoretsko-pedagoški oddelek
- 2 NA UČITELJSKU
- 1 NA VZGOJITELJSKI SREDNJI ŠOLI

Interesenti morajo poleg lastnorčno napisane in s 50 din kolkovane prošnje priložiti še naslednje dokumente:

zadnje šolsko spričevalo, potrdilo o premoženjskem stanju, življenjepis in mnenje mladinske organizacije ali krajevnega odbora SZDL.

Vse priloge morajo biti kolkovane s 30 din državnih kolekov. Prednost pri dodelitvi štipendije imajo otroci padlih borcev NOV in žrtve fašističnega nasilja, prosilci s področja občine in prosilci višjih letnikov. Prošnje sprejema komisija za štipendije občinskega ljudskega odbora do 1. avgusta.

TEDENSKI KOLEDAR

Petek, 13. julija — Dragan
Sobota, 14. julija — Franc
Nedelja, 15. julija — Justa
Ponedeljek, 16. julija — D. t. JLA
Torek, 17. julija — Aleš
Sreda, 18. julija — Miroslav
Četrtek, 19. julija — Vincenc

ZDRAVSTVENASLUŽBA

13. julija — dr. Gruškovnjak
14. julija — dr. Udovč
15. julija — dr. Udovč
16. julija — dr. Sedlaček
17. julija — dr. Skulj
18. julija — dr. Gruškovnjak
19. julija — dr. Udovč

KINO

MURSKA SOBOTA — od 13.—15. julija francoski film: »Afera Nine B.«; od 14.—17. julija poljski film: »Slovo«; od 18.—19. julija madžarski film: »Pod rangom«.

GORNJA RADGONA — od 14.—15. julija ameriški barvni kinemaskopski film: »Bratje Karamazovi«; od 18.—19. julija ameriški barvni kinemaskopski film: »Zbogom orožje«.

LJUTOMER — 14. in 15. julija ameriški kinemaskopski film: »Mladi levi«, (izredna dolžina); 18. in 19. julija nemški film: »Deklica Rosemarie«.

SLATINA RADENCI — 14. in 15. julija nemški barvni film: »Preprosto deklo«; 19. julija francoski barvni film: »Tabarin«.

KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — od 14.—15. julija nemški glasbeni film: »Grafica Marica«; 18. julija ameriški kavbojski film: »Velikan I. del«.

BELTINCI — 14. in 15. julija sovjetski film: »Nasredinove spletke«.

VIDEM OB SCAVNICI — 14. in 15. julija sovjetski film: »Vohun«.

SALOVCI — 14. in 15. julija italijanski film: »Zmeraj neznani tatovi«.

PREKLIC! Preključujem vse besede, ki sem jih govorila o tov. Janezu Gombošiju, kot neresnične. Marija Kozar, Murska Sobota.

MALI OGLASI

MOTORNO KOLO NSU prima, 175 cm, ugodno prodam. Plačljivo lahko tudi na ček. Naslov v upravi lista. M-620

GOSPODINJO do 50 let starosti, sprejem. Naslov v upravi lista. M-621

POSESTVO v izmeri 6 ha, gospodarskim poslojem in prevžitkarjem, prodam. Naslov v upravi lista. M-622

INTELEKTEN, dvajsetletni mladenič, išče dobro opremljeno sobo. Naslov v upravi lista. M-623

ZENSKO IN FANTOVSKO KOLO ugodno prodam. Rapoša, Stefan na Kovača 27/I Murska Sobota. M-624

MOPED »Kolibri« v dobrem stanju, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-635

STANOVANJE ODDAM, proti posojilu, eventuelno prodam. Naslov v upravi lista. M-637

OTROŠKO POSTELJO, novo, na kolesčkih, prodam. Mikloš Kužmiča 3, M. Sobota. M-638

GOZD v Motvarjevcih, prodam. Informacije ustmeno ali pismeno pri Kulčar, Čakovce, Moše Pijade 27. M-643

OKROGLJO MIZO, premiera en meter in tri stole iz trdega politiranega česnjevega lesa, prodam. Naslov v oglašnem oddelku Pomurskega vestnika. Ogled vsak dan po 15. uri. M-644

Ugodna prodaja

Vse vrste strojev, avtomobile, tovornjake, avtobuse, traktorje, boste z lahkoto in ugodno prodali ali prenesli kot osnovno sredstvo po našem posredovanju »Avala-komer« Beograd, Mutapova 51, telefoni: 45-730, 42-426 in 46-782. Pri zahtevku po informacijah se vedno sklicujte na šifro 117/s-s.

PREKLIC! Preključujem vse neresnične besede, ki sem jih govoril zoper Josipa Nieder in Janeza Benko iz Gorice in se jima zahvaljujem, da sta odstopila od tožbe. Janez Celec, Gorica št. 40.

ZAHVALA

Všem, ki ste mojega ljubega moža, očeta

Gezo Lipiča

v starosti 32 let spremljali na njegovi zadnji poti, zasuli njegov prerani grob z vencem in cvetjem, se najpristraneje zahvaljujemo. Najlepša hvala zdravniku dr. Starcu, dr. Kastelcu, posebno pa dr. Lanščaku, ki mu je še v zadnjem trenutku nudil vso pomoč, in vsemu bolniškemu osebju splošne bolnice v M. Soboti.

Hvala govorniku pri odprtem grobu, kolektivu tovarne perila »Mura«, Rudiju Makariju z ženo, ki so nam v najtežjih urah njegove bolezni nudili vso pomoč. Še enkrat vsem najlepša hvala.

M. Sobota, 8. julija 1962

Zalujoči: žena Irma, sin Branko, hči Irena, oče, mati, sestra z družino, stari oče z družino, tast z ženo in ostali sorodniki.

ZAHVALA

Vsem, ki ste spremljali na zadnji poti našega dragega moža, očeta, brata, svaka, tasta in starega očeta

Andreja Gjergjeka

nam izrekli sožalje in z nami sočustvovali, lepa hvala. Posebej se zahvaljujemo požrtvovalnim sosedom, ki so nam v teh težkih trenutkih lajšali gorje in bili v pomoč, kakor tudi vsem sorodnikom. Pristrano se zahvaljujemo pevcem za žalostinke, kakor tudi dr. Lukmanu za izkazano pomoč. Iskrena hvala tudi vsem darovalcem vencov in cvetja, posebej še KZ Grad.

Vidonci, Ljubljana, Graz, Maywood, 10. julija 1962

Zalujoči: žena Avgustina, sinova dr. ing. Lajči z ženo, Rudi z ženo Magdo in otrokoma Andrejčkom in Jurčkom ter ostalo sorodstvo.

V uk sprejememo naslednje vaje:

2 mlinarske stroke

1 pekarske stroke

Pogoji: končana osemletka.

Pismene vloge poslati Kombinat »Pomurka«, obrat Mlinsko podjetje Murska Sobota do 31. julija 1962. O-639

Občinski ljudski odbor Gornja Radgona na podlagi 156. člena uredbe za izvrševanje proračunov in računovodstvenem poslovanju državnih organov in zavodov razpisuje naslednjo

JAVNO DRAŽBO

Iz družbene lastnine se proda gradbeni material starih stanovanjskih hiš v Gornji Radgoni, Pannonska ul. št. 15 in 16.

Dražba za prodajo omenjenega gradbenega materiala bo 25. julija 1962 s pričetkom ob 8. uri v konferenčni sobi ObLO Gornja Radgona.

Vsi ostali pogoji so interesentom na vpogled v sobi št. 28/II ObLO Gornja Radgona.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi našega dragega moža, očeta in zeta

IVANA HORVATA

KROJAČA IZ NEMČAVEC

umrl v starosti 57 let

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in nam izrekli pismo ali ustno sožalje. Posebno zahvalo izrekamo dr. Stefanu Vučaku in celotnemu zdravstvenemu osebju internega oddelka soboške bolnišnice za požrtvovalno pomoč v njegovih zadnjih urah, kolektivu LPP in Agromerur za darovane vence, vsem sorodnikom, znancom, ki so ga v tako lepem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: žena, sin z družino, hčerka in stara mama

Občinski ljudski odbor Murska Sobota razpisuje delovno mesto

ravnatelj a

v Domu počitka Rakičan s sedežem v Rakičanu

Pogoji: 1. Socialni delavec s končano višjo šolo za socialne delavce in vsaj triletno prakso v zavodu ali v javni upravi;

2. Oseba, ki ima 5 let prakse v vodstvu drugih organizacij ali v upravni službi.

Pravilno kolkovane ponudbe pošljite na Občinski ljudski odbor Murska Sobota najpozneje do 20. julija 1962

ŠOLSKI ODBOR UČITELJIŠČA V M. SOBOTI

dopolnjuje razpis uslužbenskih mest za učno in vzgojno osebje z razpisom naslednjih 2 delovnih mest:

1 mesto profesorja za slovenski jezik

univerza ali VPS z diplomom

1 mesto profesorja za matematiko in fiziko

univerza ali VPS z diplomom

Razpis traja do zasedbe razpisanih delovnih mest.

Šolski odbor učiteljišča v M. Soboti

RAZPIS

ZA SPREJEM DIJAKOV V TEHNIŠKO SREDNJO ŠOLO — STROJNI ODDELEK V LENDAVI

V šolskem letu 1962/63 bo sprejetih v I. razred Tehniške srednje šole — strojni oddelek (splošne smeri) v Lendavi do 30 dijakov.

Pogoji za sprejem so:

1. Uspešno opravljena osemletna osnovna šola;
2. Z uspehom opravljen sprejemni izpit iz matematike in slovenskega jezika (učna snov osemletke);
3. Kandidat mora biti telesno in duševno zdrav za študij izbrane stroke.

Prošnji za sprejem, kolkovani s 50 din, morajo kandidati priložiti:

1. Spričevalo o uspešno opravljeni osnovni šoli;
2. Izpisek iz matične knjige;
3. Zdravniško spričevalo;
4. Mnenje zadnje šole o sposobnostih in nagnjenjih kandidata.

Kandidati, ki jih priporoča za vpis ZB ali organi za socialno skrbstvo, priložijo prijavi za vpis tudi potrdilo ali priporočilo navedenih organizacij.

Prijave sprejema ravnateljstvo šole Lendava, Partizanska ulica, do 16. julija 1962. Sprejemni izpiti bodo dne 17. julija ob 8. uri pismeno; 18. julija pa ustno.

RAVNATELJSTVO

ŠOLSKI CENTER ŠOLE TIŠINA razpisuje naslednja učna mesta:

I. ŠOLA TIŠINA

1. 1 UČITELJA-ICE ZA RAZREDNI POUK

pogoj: učiteljišče — družinsko stanovanje ali opremljena samska soba.

2. 1 UČITELJA-ICE ZA TELESNO VZGOJO v viš. raz. pogoj: VPS ali fizikalna šola, učiteljišče — družinsko stanovanje v bloku, prednost zakonski par ali opremljena samska soba.

3. STROKOVNEGA UČITELJA ZA LIK. IN TEHNIČNI POUK. Pogoj: VPS ali učiteljišče. Družinsko stanovanje ali opremljena samska soba.

II. ZA ODDELEK V GEDEROVCIH:

1. 2 UČITELJA-ICI ZA RAZREDNI POUK

pogoj: učiteljišče — samske sobe pri privatnikih.

Prijave pošljite do 25. julija na šolski odbor šole Tišina.

Vinogradniki!

Svetujemo vsem vinogradnikom Pomurja, naj DRUGIČ škroplijo vinsko trto proti peronospori.

Za škropljenje vinske trte proti peronospori priporočamo uporabo kemičnih sredstev: Ditan ali Lirotan ali Ortocid, katerim je treba obvezno dodati še Kosan ali Tiovit ali Sumporol, da istočasno zavarujemo vinsko trto pred ojidjem.

Kmetijska inšpekcija
Okrajnega ljudskega odbora
Murska Sobota

Pomurski VESTNIK

Slabo vreme tudi v Radencih

Nič preveč razveseljivo vreme je vzrok, da ni v zdravilišču Slatina Radenci nič kaj živahno. Novo zgrajeno kopališče je prazno. V soboto popoldne smo na kopališču zasledili le dva kopalca, ki sta ležala na ležalniku, gledala v oblake ter čakala v upanju, da se bo le prikazalo toplo sonce, da se bosta lahko ohladila v bazenu. Temperatura v bazenu je bila v soboto po-

Radoslavci

V kraju dokaj aktivno deluje gasivsko društvo. Letos maja so gasivci razvili svoj društveni prapor in s pomočjo vseh društev v vasi in krajevne skupnosti nabavili tudi televizijski sprejemnik. Ko imajo vaščani kolček časa, se zbirajo ob sprejemniku v zadržni pisarni. Največji obisk so zabeležili v zimskem času. Dramska skupina v okviru društva pa je letos naštudirala štiridejansko Dom in z njo uspešno nastopila na Cvenu in Kogu, v Logarovcih, Bučkovcih, Zerovincih, pri Kostanju in v drugih krajih.

poldne sicer 28 stopinj, le da je zunanja temperatura bila veliko nižja in ni primerna za kopanje ali sončenje.

Prav tako so bile tudi klopi v parkih prazne, kajti ljudje so se največ zadrževali v gostinskih lokalih ali v domu zdravilišča ali pa v weekendih. Le tu in tam smo srečali kakšnega zdraviliškega gosta, ki se je v spomladanskem plašču sprehajal, ki mu ob takem vremenu ni bil nič odveč.

Pred gostinskimi lokali je sedelo le malo ljudi, kajti vsak se je raje zadrževal v notranjosti restavracije ali kavarne. Ko smo že omenili kavarne, moramo tudi o tej spregovoriti nekaj besed. Notranjost kavarne je izredno lepa saj je vse na novo urejeno z novim sodobnim inventarjem. Lepo, sodobno in okusno je urejena tudi kuhinja, kakor tudi ostalo. Kot smo zvedeli, je kavarne v Radencih ena najlepših v Sloveniji.

Vemo, da je bilo pred štirinajstimi dnevi v nedeljo v Radencih zelo živahno. Toplo sonce je pritegnilo veliko gostov tudi iz drugih krajev. Saj je bilo na parkirnem prostoru

parkiranih okrog 800 avtomobilov, večina z oznako MB. Veliko pa jih je bilo tudi iz Murske Sobote in Avstrije. Na kopališču so tega dne prodali čez tri tisoč vstopnic, s katerimi so zaslužili čez sto tisoč dinarjev.

Upati je, da se bo vreme v kratkem času ustalilo in bo zopet primerno za kopanje, katerega si želijo zlasti tisti, ki bodo svoj dopust prebili doma.

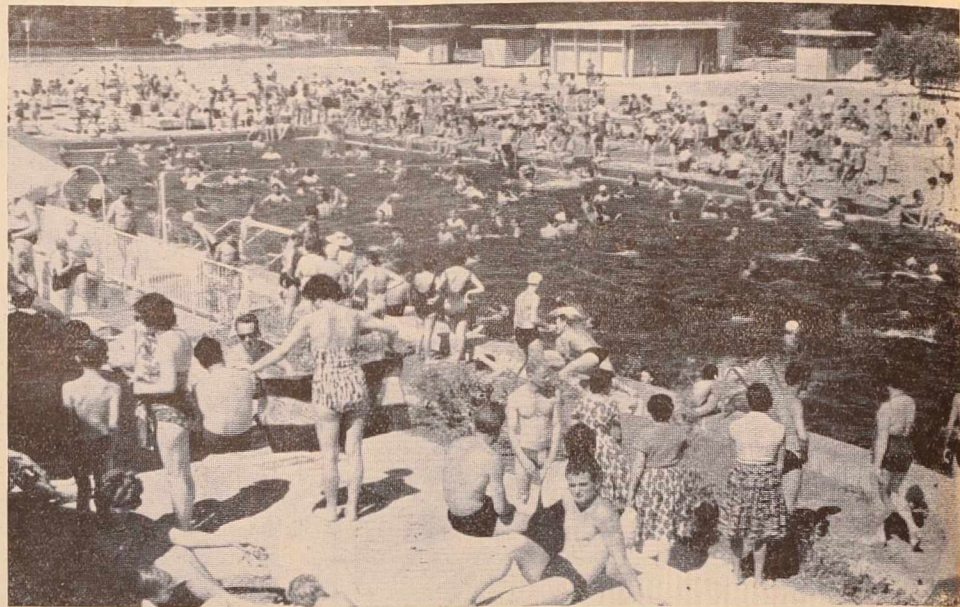
-ml

RAZGOVOR Z ANTONOM ZUPANOM, PREDSTAVNIKOM FRUKTUSA V MARIBORU

IZ POTREB PROIZVODNJE IN IZVOZA

Naključje je hotelo, da smo pred dnevi srečali na Razkrižju Antona Zupana iz predstavništva podjetja Fruktus v Mariboru. To kratko srečanje smo tudi izkoristili za krajši razgovor o bodočih načrtih in perspektivah tega velikega izvozno-uvoznega podjetja, ki se je letos s svojo odkupno dejavnostjo pojavilo kot pomemben čimbenik tudi v pomurskem pridelovalnem okolišču. V nevezanem kramljanju smo od tovariša Zupana izvedeli marsikaj zanimivega.

Najprej ugotovitev, da se podjetje vse bolj uspešno uveljavlja na vsem jugoslovanskem ozemlju kot odkupovalec žlahtnega sadja za izvoz. Svo-

Tak je vrvež pri radenskem olimpijskem bazenu, če je toplo

mo vključilo v to prizadevanje. Omenil je zlasti občinske forume v Ljutomeru, Ljutomerko kmetijsko zadrugo »Kmetovalce« in njenega direktorja inž. Suštarja, ki z veliko naklonjenostjo in razumevanjem moralno in strokovno podpirajo prizadevanja podjetja v tem okolišču. Drugi čimbenik, ki govori za določeno specializacijo v pridelovanju žlahtnega sadja za proizvodne potrebe podjetja, je v tem, da je pomurski sadni okolišč, zlasti še okrog Razkrižja in Strigove, že sedaj dokaj bogat po sadnem pridelku (pri češnjah na pr. niti mnogo ne zaostaja za goriškim okoliščem), za tako usmeritev pa so ugodni tudi drugi pogoji: podnebje, kalovitost zemlje, delovna sila, ki tod ne predstavlja večjega problema itd. Trenutno se ogrevajo za manjše nasade v pridelovalnem sodelovanju s KZ in kmetijskimi kombinati, ker menijo, da bi bil v sed-

vavnem sodelovanju je ali pa še bo okrog 130 ha zemlje pod to kulturo. Pridelovanje črnega ribeza je najbolj razširjena okoli Razkrižja, Strigove in Dravskega središča. Letos pa jim je celo poslo sadik in so jih morali iskati po vsej državi. Tudi črni ribez lepo raste in se razvija. Od sadik, ki so jih zasadili v jeseni 1960 in spomladi 1961, so letos odkupili že okrog 100 ton pridelka, pri polni rodnosti pa bodo sedanji nasadi dajali v letu 1965 že od 800 do 1000 ton. Druga zanimiva kultura so jagode. Podjetju se je posrečilo, da je lani uvozilo sadike sorte Senga-Sengana. Prednost te sorte je v tem, da ostane rdeči plod v času zrelosti še naprej trd, s čimer je omogočen transport jagod brez večje škode tudi v zelo oddaljene kraje. Plodovi so tudi dokaj enakomerno debeli. Lani so pridelovalci zasadili manjše parcele s temi jagodami vse od Cankove, Grada, Salovec in Radence do Ljutomera, Razkrižja in Strigove. Letos so enoletne sadike dale že 20 in tudi do 25 plodov. Nasade jagodičevja nameravajo še močno razširiti, da bi dosegli skupno okrog 100 ha. Precej naročnikov sa sadike se je prijavilo, obetajo pa si še večji odziv. Tretja kultura so češnje. Za podjetje so najbolj interesantne belomesnate češnje (hrustavke), ki jih lahko izvažajo v svetem ali predelanem stanju. Na tem področju so se oddelili za široko akcijo. Z divjaki, ki bi jih potem precepili na žlahtne sorte, nameravajo urediti več drevesnic, ki naj bi jim dale dovolj drevesc za okrog 100 ha češnjevih nasadov.

Brž ko bodo uspeli uresničiti te načrte, ki so gospodarsko zelo obetajoči za pridelavstvo pomurskega pridelovalnega okolišča, bodo kajpak morali v podjetju misliti tudi na zgraditev večjega pridelovalnega obrata s sodobnimi hladilnicami in drugimi napravami tudi v tem okolišču. Sedaj imajo skladišča ali pulpne postaje na Razkrižju, v Ljutomeru (dosedanji obratni prostori Žice) in v Murski Soboti. Ob ustreznem surovinskem zaledju, ki ga v podjetju tudi načrtujejo, bo prav gotovo v enem teh krajev nastal tak pridelovalni obrat saj jih bo k temu silila tudi ekonomičnost poslovanja in še zlasti transporta. Znano je, da morajo sedaj voziti ribez v zagrebško hladilnico. Ob planiranih količinah tega sadja v letu 1965 in pozneje pa bi jih transport pridelka prav gotovo veljal veliko denarja, v treh ali štirih letih celo toliko, da bi lahko s temi sredstvi zgradili pridelovalni obrat v samem okolišču. Čeprav imajo v podjetju precejšnje težave pri najemanju investicijskih kreditov, upajo, da bodo v doglednem času lahko uspešno izpeljali tudi to zamisel, saj bodo investicijske naložbe v tem primeru povsem usklajene s potrebami proizvodnje podjetja in še zlasti izvoza.

S. K.

POMURSKI FILMSKI BAROMETR

AFERA NINE B. — Francoski film režiserja Roberta Siodmaka, ki nas zelo spominja na zahodnonemški film »Dekle Rosemarie«. To pa ne zaradi tega, ker nastopa v vlogi Nine Nadjia Tiller, temveč zato, ker nam film skuša s svojimi izraznimi sredstvi prikazati temno stran mednarodnega »gospodarskega čudeža«. Ozadje vsega so seveda veliki denarni plosi, pri katerih se glavni junaki ne sramujejo niti izsiljevanja in drugih podobnih načinov. Da ima v Zahodni Nemčiji še marsikdo slabo vest sprito tega, ker je bil vojni zločinec, je na dlani, marsikdo pa lahko prav sprito takšnih okoliščin ribari v kalnem. Ob vsem tem ima svoje mesto tudi ljubezen in, kajpak, nezvestoba ter naposled zločin. Zločinka je glavna junakinja filma, vendar ne pride na zatožno klop, ker odvetnik uniči kompromitirajoče dokumente na pritisk vojnih zločincev, saj tudi on ni bil bela vrana — med črnimi...

Film bo prihodnje dni na sporedu kina »Park« v M. Soboti.

SLOVO — Poljski film režiserja Wojciecha Hasa o mladem studentu Pavlu, pesalki Lidki, Pavlovem rojaku, grofu Mirku in njihovih nemirnih poteh pred in med drugo svetovno vojno. Lidka je ambiciozna in se poroči z Mirkom, toda kasneje spozna, da ljubi le Pavla. V bistvu je to zopet film o blodnjah in nemirnih življenju mlade poljske generacije, ki jo posebej bleda Pavle in Lidka. Ljubita se in privlačujeta, navzlic temu pa ju marsikaj razdvaja, tako da grozi vsak dan nevarnost novega slovesa. V tem pa je tudi ena izmed krizi filma, ki ni prav nič konvencionalen, saj je odraz dileme, v kateri je mlada poljska generacija po drugi svetovni vojni, vsaj tisti del generacije, ki se nikakor ne more prav ustaliti in umiriti.

Film bo v začetku prihodnjega tedna na sporedu kina »Park« v Murski Soboti.

SLABE ŽENE — Francoski film, v katerem nastopa vrsta zvočnih imen francoske kinematografije: Mylena Demongeot, Pascal Petit, Jacqueline Sassard, Alain Delon in drugi. Že sam naslov pove, da ne gre za vsakdanjo zgodbo v našem smislu besede. To je zgodba o Agati, Sabini in Heleni, ki bi se lahko imenovala tudi drugače, prav tako, kot bi se lahko drugače imenovali tudi zapeljivci Julien. Le-ta se namreč poroči z Agato, ne more pa ostati ravnodušen ob čarih Sabine in Heleni. Naposled vse tri zvedo druga od druge za lahkotne o-svajalske podvige Juliena in stvar se sicer ne konča tako, kot so si jo Agata, Sabina in Helena zamislile, navzlic temu pa se čez nekaj časa znajdejo vse tri na zatožni klopi...

GENERAL DELLA ROVERE — Italijanski film znanega režiserja Rossellinija, ki pripoveduje o neobičajno zanimivem primeru spre-

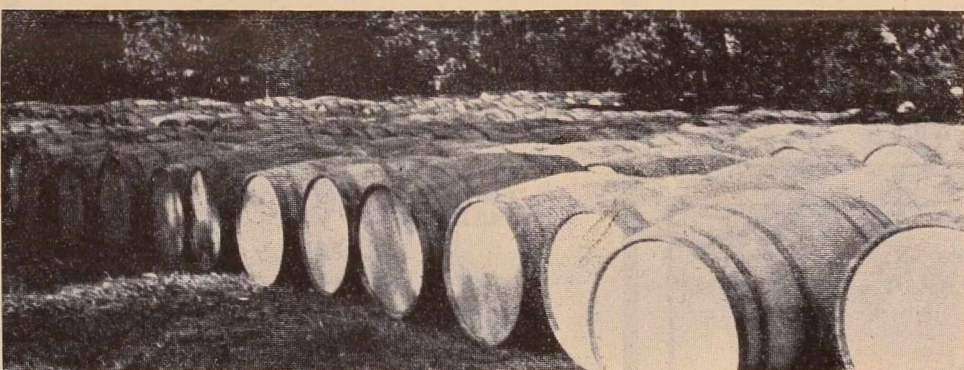
membe značaja. Moralni izpriječec postane na koncu heroj, ki se vzpenja na morišče ves v zanosu patriotizma in gneva do okupatorja. Primer je resničen, pripetil pa se je v Italiji med milno svetovno vojno. Najprej je nastal o tem primeru roman, sledil pa je tudi film. Vittorio de Sica v naslovni vlogi ponovno potrjuje resnico o svojih igralskih sposobnostih in o širokem registru svojega igralskega potenciala. V tem filmu je de Sica ves v ustvarjalnem ognju, ko hoče (to mu tudi uspe) dati tragikomični lik z doslej nevidnim arsenalom gest in mimike. Rossellini se je v tem filmu spet povrnil svoji temi odpora kot v filmih »Rim, odprto mesto« in »Paisa«. V svojem režiserskem konceptu je enostaven, vendar njegova filmska govorica prekipava resnične tragike situacij in likov.

Film bo 25. in 26. t. m. na sporedu kina v G. Radgoni.

MOŽ V KRATKIH HLACAH — Italijansko-španski koprodukcijski film režiserja Glauca Pellegrinija, v glavnih vlogah pa nastopajo Edoardo Nevola, Alida Valli, Francisko Rabal, Eduardo de Filippo in drugi. Za ta film je dobil snemalec Carlo Montuori nagrado za najboljšo fotografijo na mednarodnem filmskem festivalu v Karlovyh Varyh pred štirimi leti. Sicer pa je to film o devetletnem fantku, ki je pobegnil iz neke sirotišnice z namenom, da bi poiskal in našel svojo mater. Pri tem spozna v vrsti srečanj svet odraslih, v neki ribiški ožini pa sreča nesrečno dekle, ki jo stariš silijo, naj se poroči z bogatim starem. Fantek pomaga dekletu, da pobegne s svojim izvoljencem, sam pa nadaljuje svojo ahasversko pot po prašnih cestah, hribih in dolinah od Messine do Neaplja in Rima, Milana in Benetk. Režiser je skušal v filmu prikazati s slikami ta notranji razgovor in emocionalne spremembe, ki dozorevajo v fantku, medtem ko se postopoma spoznava s svetom. To mu je tudi uspelo, saj nas film povsem prepriča.

Film bo 28. in 29. t. m. na sporedu kina v Vidmu ob Ščavnici.

BENNY GOODMAN — Ameriški barvni film, v bistvu biografija o Benny Goodmanu, slovitem virtuozu na klarinetu, ki ga smatrajo za najboljšega klarinetista na svetu. Kakor znano, se mu Benny Goodman te dni v Sovjetski zvezi. Film nam skuša prikazati, kako se je Benny prebil do vrha ameriškega jazzja, da osvoji naposled kot nenadkrljiv interpretator »swinga« naslov »kralj swinga«. Kot v veliki večini filmov te vrste je poudarek na glas-

Dolge so vrste sodov, napolnjenih s češnjevim plodovi. Shranjeni bodo čakali zimo

benem delu filma, kjer sodelujejo poleg Benny Goodmanja še Harry James, Gene Krupa, Ben Polack in drugi. V vlogi Goodmanja nastopa Steve Allen, v vlogi Alice Hammond pa Donna Reed. Poleg prej omenjenih mojstrov jazzja nastopajo še drugi sloveči ameriški interpretatorji jazzja, di-xielanda, swinga itd. Za ljubitelje jazzja je film kajpak poslastica prve vrste, ostalim pa bo film ugajal, v kolikor so dovzetni za jazz in njegove finese ter improvizacije in ga ne odklanjajo že v načelu.

-bjs-

vodnja odločilno vpliva na prizadevanja in kmetijstvu in na preusmerjanje pridelovalnega procesa.

Po navedbah tovariša Zupana je pomurski pridelovalni okolišč za njegovo podjetje zelo zanimivo območje v Sloveniji, predvsem zaradi tega, ker se je mnogo bolj kot nekateri drugi okolišči (na pr. celjski ali mariborski) tudi sa-

njih razmerah, ko še nimamo v Pomurju tovrstnih specializiranih obratov, v večjih plan-tažnih nasadih družbenih posestev precejšen problem z delovno silo v sezoni pospravljanja sadnih plodov, zlasti še zato, ker sovpada s časom pospravljanja drugih pridelkov.

V zadnjih dveh letih smo v pomurskem pridelovalnem okolišču posvečali največ pozornosti pridelovanju črnega ribeza. V pridel-

POMEN IN VLOGA ZDRAVE PREHRANE

Kadar govorimo o pomenu vlogi in koristnosti zdrave prehrane, ne smemo prezreti osnovnih sestavin kot so: beljakovine, ogljikovi hidrati in maščobe. Danes bomo spregovorili nekaj besed o navedenih sestavinah zdrave prehrane.

Beljakovine so rastlinskega in živalskega izvora. Po vrednosti za človeško hrano zavzemajo živalske prvo mesto. Beljakovine slu-

žijo organizmu kot gradivo. So spojine ogljika, kisika, vodika, dušika in žvepla. Razlikujemo polnovredne ali prvovrstne in manj vredne ali drugovrstne beljakovine. Prvovrstne beljakovine so v rumenjaku, mleku, jogurtu, siru, svinjskem mesu — posebno v drobovini, krompirju, kvasu in drugod. Drugovrstne so v fi-zolu, leči, grahu, koruzi, rži in jajnem beljaku.

Mednarodni zdravstveni forumi priporočajo, da zaužijemo s hrano dnevno 60 do 80 gr beljakovin. Pri otrocih do 1 leta starosti je priporočljivo, da prejmejo na 1 kg idealne telesne teže 3 do 4 gr, otroci do 12 let 1,5 do 2 gr, nosečnice in doječe žene pa naj prejmejo dnevno 1,5 gr beljakovin na 1 kg idealne telesne teže. Živalske beljakovine naj bodo zastopane 1/3 do 1/2 od vseh beljakovin, ki jih potrebujemo dnevno. Omeniti moramo pri beljakovinah še to, da so zelo občutljive za visoko vročino, so hitro pokvarljive in v toplih shrambah začno naglo razpadati.

Ogljikovi hidrati so dobili ime po grški besedi hidor, kar pomeni voda. V kemični sestavi razlikujemo tri skupine ogljikovih hidratov. V prvo skupino spadajo enostavni, to sta grozdni in sadni sladkor, ki sta v sadju in medu. V drugo skupino štejemo trsni in presni sladkor. Poznamo pa še sladni sladkor, ki nastaja iz škroba pri izdelovanju piva, nadalje še mlečni sladkor, ki se ustvarja v živalskem organizmu in v materinih dojkah. V tretjo skupino

spadajo škrob, meso, celuloza in glikogen. Največ škroba je v krompirju, koruzi, rižu, žitaricah in v kostonjih. Celuloza je sicer neprebavljiva, vpliva pa ugodno na prebavne organe. Za bolna prebavila je celuloza včasih težka in zato jo dietna hrana, prirejena za prebavne organe, odklanja. Glikogen je sladkor, ki je nakopičen v mišicah. Največ ga je v človeških jetrih in tudi v jetrih živalskega izvora.

Ogljikovi hidrati so za človeško telo vir energije, ki jo potrebujemo za gibanje, delo in razne telesne funkcije. Odrasel človek jih potrebuje 300 do 600 gr.

Tretja osnovna sestavina prehrane so maščobe. Telo jih dobro izkoristi le ob navzočnosti ogljikovih hidratov. Pri zgorevanju maščob nastaja energija in toplota. Poznamo živalske in rastlinske maščobe.

Med prve štejemo svinjsko mast, loj, surovo in kuhano maslo, smetano, ribje olje. Med druge pa olja kot so oljivo, bučno, repično.

mandelnovo, orehovo, makovo, sojino itd. Lažje prebavljive maščobe so rastlinska olja, surovo maslo, smetana.

Olja so za prehrano boljše od masti ali loja, ker vsebujejo rednejše in biološko več vredne elemente, tako na primer nenasičene maščobne kisline, vitamine itd. Te snovi ugodno vplivajo na živce, mozeg, na celjenje ran in opelkin, igrajo važno vlogo pri nastajanju hormonov, ki uravnavajo spolne funkcije in podobno. Pod vplivom zraka in svetlobe se maščobe razkrajajo, postajajo žata-ve in žarke. Rade se tudi navzamejo tujeja duha, zato ne smejo biti shranjene v prostorih, kjer so razna močno dišeča ali smrdišča snovi.

Maščobe se prenavljajo v tankem črevesju. Maščoba iz mleka pa se prebavi že v želodcu. Odvisna količina zaužitih maščob se nalaga v podkožju, mišicah in v toščevini trebušne votline. Zato naj ljudje, ki so nagnjeni k debelosti, uživajo čim manj maščob, oziroma naj hrano belijo z oljem.

KAJ JESTI V VROČIH DNEH?

Večina ljudi v veliki vročini nima apetita. Najbolj nam teknejo presne in hladne jedi. Da pa bi telo dobilo v tem času tudi vse hranilne snovi, je prav, da zjutraj zaužijemo nekaj sadja, opoldne jedi, ki niso bogate na beljakovinah, zvečer pa jedi, ki vsebujejo ogljikove hidrate.

Tako zjutraj zaužite kosček cr-

nega kruha s skuto, pomešano z zelenci in redkvico, malo sadja, mrzel čaj z limoninim sokom, ali kavo v prahu, vmešano v mrzlo mleko. Opoldne pojejte porcijo solate, pomešane z drobnjakom, jajčica ali sir ali meso, sadno solato ali kozarec mleka. Zvečer pa jejte mrzel mlečni riž, kosček prepečenca in popijte kozarec hlad, vina.

LOVSKI TABOR V ORMOŽU

Lovska družina Ormož je minulo nedeljo priredila v ormoškem grajskem parku zanimivo prireditve — lovski tabor. Na tej prireditvi so se zbrali številni člani lovskih in strelskih družin, ki so potem tekmovali v streljanju na glinaste golobe ter v streljanju z zračno in malokalibrsko puško. Te svoistvene prireditve se je udeležilo precejšnje število okoliških prebivalcev.

ROŽIČKI VRH

Prosvetno društvo na Rožičkem vrhu je izvedlo pred dnevi ekskurzijo za ogled hidroelektrarne Ožbalt ob Dravi. Med enodnevnim potovanjem z avtobusom, ki je bilo tudi izletniškega značaja, so si udeleženci ogledali tudi še Velenje in Celje.